

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI

VE

İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

ELİF TOPAL

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi ELÇİN BABAĞLU

İSTANBUL-2018

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI
VE
İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ
ELİF TOPAL

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi ELÇİN BABAOĞLU

İSTANBUL-2018

1.

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Anabilim Dalı :HEMŞİRELİK
Program :PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİ
Öğrenci No :144204015
Öğrenci Adı Soyadı :ELİF TOPAL

“Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi” isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından 27/07/2018 tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı : Prof. Dr. BESTİ ÜSTÜN
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi. ELÇİN BABAOĞLU
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

Üye :Doç. Dr. SEMRA KARACA
(Marmara Üniversitesi)

İmza

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun ..... tarih ve ..... sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Prof.Dr.Nilgün SARP
Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve ilişkili faktörleri inceleme amaçlı tanımlayıcı bir çalışma olarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırma örneklemini 2016-2017 eğitim öğretim yılında Üsküdar Üniversitesi'nde lisans öğrencisi olarak öğrenim görmekte olan ve araştırma kriterlerine uyan 235 öğrenci ile oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilere araştırmacı tarafından hazırlanan tanıtıcı bilgileri içeren 26 soruluk anket ve Günüş ve Kayri (2010) tarafından geliştirilen internet bağımlılık ölçeği çevrimiçi iletişim kanallarından ulaşılarak uygulanmıştır.

Araştırmada bireylerin bağımlılık düzeylerinin belirlenmesinde iki aşamalı kümeleme analizi kullanılmıştır. Araştırmada internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının normal dağılmaması ve gruplarda yeterli gözlem bulunmaması nedeni ile non-parametrik testler kullanılmıştır. İki grubun ortalamasının karşılaştırılmasına Mann Whitney U testi kullanılırken üç ve daha fazla grubun ortalama puanlarının karşılaştırılmasında Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Verilerin analizinde anlamlılık seviyesi $p < 0,05$ olarak seçilmiştir.

Araştırmada çalışma grubunun tanıtıcı bilgiler formundaki değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistikleri, internet bağımlılık düzeyleri ve tanıtıcı bilgiler formundaki tanımlayıcı özellikler ile internet bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş ve sonuçlar yorumlanmıştır. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin % 27.7'sinin (N:65) internet bağımlılık riski taşıyan grup ve % 72.3'ünün (N:170) bağımlı olmayan grup olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği puan ortalamalarının aylık harcama miktarı, günlük internet kullanım süresi, en çok kullanılan sosyal ağ, algılanan internet bağımlılık düzeyi, öncelikli olarak internete ulaşma durumu, bilgiye ulaşma kaynağı, algılanan arkadaş ilişkisi memnuniyeti ve aile üyeleri ile birlikte zaman geçirme etkinliklerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur ($p < 0,05$). Öğrencilerin fakülte, cinsiyet, yaş, ilişki durumu, aile yapısı, yaşanılan yer, interneti kullanım amacı, algılanan arkadaş sayısı yeterliliği ile internet bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda; üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı araştırmalarında aylık harcama miktarı, günlük internet kullanım süresi, en çok kullanılan sosyal ağ, algılanan internet bağlılık düzeyi, öncelikli olarak internete ulaşma durumu, bilgiye ulaşma kaynağı, algılanan arkadaş ilişkisi memnuniyeti ve aile üyeleri ile birlikte zaman geçirme etkinlikleri açısından riskli grup olarak değerlendirilmesi, sağlıklı internet kullanımı ile ilgili ailelere ve öğrencilere eğitimler planlanması ve yapılacak olan araştırmalarda internet bağımlılığına neden olan faktörlerin daha geniş örneklerde nitel olarak incelenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnternet Bağımlılığı, Üniversite Öğrencileri, Hemşirelik, Psikiyatri, Koruyucu Ruh Sağlığı

ABSTRACT

This research was conducted as a descriptive study to examine internet addiction and related factors in university students.

The sample of this study consists of 235 students who studied at Üsküdar University in 2016-2017 education year as undergraduate and they corresponded to the criteria of this study. A 26-item questionnaire prepared by the researcher and internet addiction scale developed by Günüş and Kayri (2010) were applied to the selected students through online.

In this study, two-step cluster analysis was applied to determine the internet addiction levels of the participants and also non-parametric tests were used on account of the fact that the values of internet addiction scale were not in normal range and sufficient observation of the groups was not possible. Mann Whitney U test was used to compare the average values of two groups while Kruskal Wallis H test was used to compare the average values of three and more groups. In the analysis of the data, the significance level was as $p < 0,05$.

In this study, descriptive statistics related to the variables in personal information form and internet addiction levels of the working group and the relation between these descriptive characteristics in the personal information form and the internet addiction levels were investigated and the results were interpreted. According to the findings of the study, the %27.7 of the students (N:65) had the risk of internet addiction and % 72.3 of the students (N:170) were the non-dependent group. The average scores of students' internet addiction levels significantly differed according to the amount of their monthly expenses, daily internet usage time, most frequently used social networking sites, internet addiction levels, initial internet access status, source of data access, perceived friend relationship satisfaction and family time activities ($p < 0,05$). There were not any significant differences between students' faculties, gender, ages, relationship status, family structure, place of living, aim of using the internet levels.

As a result of the research; college students' internet addiction researches were conducted in terms of monthly spending amount, daily internet usage period, most used social network, perceived internet loyalty level, primarily internet access status, information access source, perceived friendship satisfaction and time spent activities with family members. It is suggested to qualitatively examine the factors related to Internet dependency in the planning of education and education for families and students related to healthy internet usage and the researches to be done.

Key words: Internet Addiction, University Students, Nursing, Psychiatry, Preventive Mental Health Care.

TEŞEKKÜR

Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Entitüsü Psikiyatri Hemşireliği yüksek lisans tez çalışmamda destek ve yönlendirmeleri ile çalışmamı başarılı bir şekilde yürütmemi sağlayan Sayın Danışman Hocam Dr. Öğr. Üyesi Elçin BABAOĞLU başta olmak üzere Hemşirelik Anabilim Dalı Başkanı Sayın Prof. Dr. Selma DOĞAN hocama ve eğitimim süresince bilgi ve deneyimlerini esirgemeyen saygı değer tüm hocalarıma,

Destekleri ve fedakârlıkları ile her zaman yanımda olan annem Havva TOPAL' a, babam Ali Sait TOPAL'a ve sevgili arkadaşlarıma,

Tezin istatistiksel analizlerinde yardımlarından dolayı değerli arkadaşım Öğretim Üyesi Meltem YURTÇU' ya teşekkürü bir borç bilirim.

BEYAN

Bu araştırmanın kendi tez çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilemeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

01/06/2018

Elif TOPAL

İMZA

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	iii
TEŞEKKÜRLER.....	v
BEYAN... ..	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLAR DİZİNİ... ..	x
1.GİRİŞ VE AMAÇ	1
2.GENEL BİLGİLER.....	4
2.1. Bağımlılık Kavramı ve Tanımı	4
2.2. Bağımlılık Türleri.....	4
2.2.1. Davranış tabanlı bağımlılıklar ve türleri.....	5
2.2.2. Teknoloji bağımlılıkları türleri	6
2.3. İnternet Bağımlılığı Kavramı ve Tanımı.....	7
2.3.1. İnternet bağımlılığı türleri	11
2.3.2. İnternet bağımlılığı belirtileri	12
2.3.3. İnternet bağımlılığı epidemiyolojisi	16
2.4. İnternet Bağımlılığının Yol Açtığı Sorunlar	18
2.4.1. Bedensel sorunlar	18
2.4.2. Psikolojik sorunlar	19
2.4.3. Sosyal sorunlar	20
2.5. Psikiyatri Hemşireliği Uygulamaları Açısından İnternet Bağımlılığı.....	21
3.GEREÇ VE YÖNTEM.....	24
3.1. Araştırmanın Şekli	24
3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri.....	24
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	24
3.4. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri	25

3.4.1.Araştırmanın bağımsız değişkenleri	25
3.4.2.Araştırmanın bağımlı değişkenleri	25
3.5. Araştırmaya Dahil Olma Kriterleri.....	25
3.6. Araştırmanın Dışlama Kriterleri.....	26
3.7. Verilerin Toplanması	26
3.7.1. Tanıtıcı bilgiler formu.....	26
3.7.2. İnternet bağımlılığı ölçeği... ..	27
3.8. Veri Toplama Formlarının Uygulanması	27
3.9. Verilerin Analizi.....	28
3.10. Etik Boyut	29
4.BULGULAR	30
4.1. Üniversite Öğrencilerinin Tanıtıcı Özelliklerine İlişkin Bulgular	30
4.2. Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı Mevcudiyeti ve Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Bulgular	36
4.3. Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Tanımlayıcı Özellikler, İnternet kullanım Özellikleri ve Sosyal Etkileşim Özelliklerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	36
5. TARTIŞMA	46
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	59
6.1.Sonuçlar.....	59
6.2. Öneriler	61
7.KAYNAKÇA.....	62
EKLER.....	72
EK1: BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAY FORMU... ..	72
EK2: TANITICI BİLGİLER FORMU... ..	73
EK3: İNTERNET BAĞIMLILIK ÖLÇEĞİ	78
EK 4: KURUM İZİNİ	80

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Türkiye’de İnternet Kullanım Oranları.....	7
Tablo 3.1. İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Güvenirlik Analizi Sonucu... ..	29
Tablo 4.1. Üniversite Öğrencilerinin Tanımlayıcı Özelliklerine İlişkin Bulguların Dağılımları... ..	30
Tablo 4.2. Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanım Özelliklerine ve Sosyal Etkileşim Özelliklerine İlişkin Bulguların Dağılımları.....	32
Tablo 4.3. Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeyi Puan Ortalamaları.....	36
Tablo 4.4. Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Puan Ortalamalarının Tanımlayıcı Özelliklere Göre Dağılımı.....	37
Tablo 4.5. Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Puan Ortalamalarının İnternet Kullanım Özellikleri ve Sosyal Etkileşim Özelliklerine Göre Dağılımı... ..	40

1.GİRİŞ VE AMAÇ

Teknolojinin gelişmesi ile ulaşım için araçları, tedavi için ilaçları, üretim için makineleri, iletişim için telefon ve interneti kullanarak teknolojinin sunduğu olanaklar ile yaşantımız daha konforlu ve rahat sürdürülmektedir.

Teknolojinin hayatı kolaylaştırdığı olumlu çıktılarının yanında, kontrolsüz ve aşırı kullanımdan dolayı olumsuz çıktıları ile de karşı karşıya gelmektedir. Teknolojinin aşırı ve kontrolsüz kullanımından doğan olumsuz çıktıları ile zaman kaybı, maddi kayıplar, fiziksel hastalıklar, davranış bozuklukları ve teknolojik bağımlılıklar yaşanmaktadır (Young 1999).

Bilgi arayışı nedeni ile kişilerarası iletişimi ve ticari işlemleri kolaylaştırmak için tasarlanmış olan internet, karşısında direnmenin zor olduğu bir ortam halini almaya başlaması nedeni ile günümüzde birçok bireyin yaşamının merkezinde yer almaktadır (Balcı ve Gülnar 2009).

Türkiye İstatistik Kurumu' nun hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırmasına göre; Türkiye genelinde 2014 yılında internet kullanan bireylerin oranı %53,8 iken 2017 yılında internet kullanan bireylerin oranı %66,8 bulunmuştur (www.tuik.gov.tr; Erişim tarihi 24.12.2017). Bu veriler ile internet kullanım oranlarının artmakta olduğu görülmektedir.

Teknolojik araçların sahip olduğu ses, görüntü gibi etkiler (Griffiths 1999) ve internetin çevrimiçi kullanım olanaklarının hızlı bir şekilde artması, internet bağımlılığının toplumda sık görülür hale gelmesinin nedenlerinden görülmektedir (Balcı ve Gülnar 2009). İnternetin kolay ulaşılabilir olması nedeni ile günümüzde internet bağımlılığı diğer teknoloji bağımlılıklarına oranla daha riskli bulunmaktadır (Günüç ve Kayri 2010).

Arısoy'un (2009) bildirdiğine göre, Türkiye'de internet bağımlılığı açısından en fazla risk teşkil eden grup teknoloji ile büyümüş ve teknolojiyi daha iyi kullanan "Z kuşağı" (Şalap 2016) olarak ifade edilen çocuklar ve gençlerdir.

Toplumun en küçük yapıtaşı olan bireyin ilk sosyal etkileşimlerde bulunduğu aile, çocuklarının sağlıklı sosyalleşebilmeleri için uygun aile ortamını

oluşturamadığında, çocuklar ve gençler farklı ortamlarda sosyalleşme ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır (Celkan 2005). Yeterince sosyalleşeme sağlayamama nedeni ile yalnızlık çekmekte olan birey; sosyal çevresinden alamadığı desteği internetten almaya çalışarak yalnızlığını giderme girişimlerinde bulunabilmektedir (Bayraktutan 2005).

Buldukları yaş dönemi özelliği açısından sosyalleşme ve kimlik bulma sürecinde olmaları nedeni ile internet kullanma yoğunluğunun ve internet bağımlılık riskinin yüksek olduğu düşünülen üniversite öğrencilerinin bağımlılık düzeylerinin ve bunu etkileyen faktörlerin bilimsel araştırmalarla incelenmesinin; akademik başarısızlık, derslere devamsızlık gibi öğretimsel sorunların yanında kontrol kaybı, iletişimde bozulma, depresyon gibi sosyal ve psikolojik sorunların çözümlenmesinde önemli bir rol oynayacağı bildirilmektedir (Akdağ ve ark. 2014).

Literatür araştırmalarında aşırı internet kullanımının; anksiyete ve depresyon riskini yükseltmekte olduğu (Goel et al. 2013); uyku bozukluğu, sosyal ilişkilerde bozulma (Young 1999), obezite, duruş bozuklukları, eklem ağrıları (Binali 2015), yaşam kalitesinde azalma (Has 2015) gibi sağlık sorunlarına neden olduğu, fiziksel sağlık skoru, mental sağlık skoru, sosyal sağlık skoru, genel sağlık skoru ve algılanan sağlık skorunun normal internet kullanıcılarına oranla istatistiksel olarak daha düşük olduğu (Çam ve Nur 2014) ve internet bağımlılığı puanlarında artışın öz kıyım riskinde artışa neden olduğu (Gençtanırım Kurt 2015) görülmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında Türkiye' nin genç nüfus oranına sahip olması, internet kullanım oranının ve ulaşım olanaklarının artması üniversite öğrencileri gibi risk altında olan grupların sağlık davranışlarının internet bağımlılığı kapsamında değerlendirilmesini ve risk faktörlerinin belirlenmesini önemli kılmaktadır.

Amerikan Psikiyatri Birliği'nin Zihinsel Bozuklukların Teşhis ve İstatistik El Kitabı (DSM) IV' te olduğu gibi DSM V' te de internet bağımlılığı tanılama da yerini almamaktadır. Madde ile ilişkili olmayan bağımlılık bozukluğu olarak Kumar Oynama Bozukluğu ve İnternette oyun Oynama Bozukluğu tanı ölçütleri bildirilmiştir (DSM- 5 2014, s. 289- 290). İnternet bağımlılığı ile ilgili araştırmaların yapılması, internet bağımlılığının DSM V'e dahil edilmesine ve tanı kriterlerinin oluşmasına katkı sağlayacaktır.

Amaç; Bu araştırma internet bağımlılığı açısından risk altında olan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerini ve internet bağımlılık düzeylerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirildi.

Araştırma soruları:

- Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri nedir?
- Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri tanımlayıcı bilgilere göre farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri internet kullanım özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri sosyal etkileşimlerine göre farklılık göstermekte midir?

2.GENEL BİLGİLER

2.1. Bağımlılık Kavramı ve Tanımı

Uluslararası literatürde “addiction” ve “dependence” (Günüç ve Kayri 2010) şeklinde kullanılan “Bağımlılık” kavramı ilk olarak 1964 yılında World Health Organization/ Dünya Sağlık Örgütü tarafından madde bağımlılığı ve alışkanlıklara dayalı bağımlılık olarak, fiziksel ve psikolojik bağımlılık alt başlıklarında tanımlanmıştır. Bağımlılık ile ilgili literatürde birçok tanımlama bulunmaktadır. Literatür tanımlamalarında bağımlılık; fiziksel ya da psikolojik etkileri ile zarar vermesine rağmen bir nesneye, kişiye ya da varlığa karşı duyulan karşı koyulamaz istek veya bir başka iradenin kontrolü altına girme durumu (Gargari 2015); kontrol edilemeyen dürtü ile ilgili denetim kaybı, tekrar kullanım kaygısı ve olumsuz sonuçlara rağmen kullanımın devam etmesi (Young 2004); bir objeye, bireye veya herhangi bir varlığa karşı konulmaz istek ya da başka bir iradenin egemenliğine girme (Olçay 2016) ; herhangi bir maddeyi kullanmayı bırakamama ya da davranışı kontrol etmekte zorlanma (Egger and Rautber 1996) şeklinde tanımlanmaktadır.

Psikiyatri sözlüğünde ise bağımlılık; “Ruhsal bir gereksinim duymaktan ve/ ya da fizyoloji ile ilgili bir gereksinim doğmasından (kullanılmayınca yoksunluk belirtilerinin ortaya çıkması gibi) ötürü madde kullanmaya bağımlı kalma” şeklinde tanımlanmaktadır (Koroğlu 2015, s.39). Farklı bağımlılık tanımlamalarına rağmen tüm bağımlılık tanımlamalarında kullanılan ortak ifade; davranışın olumsuz sonuçlarına rağmen tekrarlanmasıdır (Babaoğlu 1997).

2.2. Bağımlılık Türleri

Yakın geçmişte bağımlılık denince akla madde bağımlılığını gelmekte iken, günümüzde ise, nörobiyolojik, psikolojik ve sosyal faktörlerin etkileşimi ile oluşan bağımlılık, madde bağımlılığı ile birlikte davranışsal bağımlılığı da ifade etmektedir (Olçay 2016).

2.2.1. Davranış tabanlı bağımlılıklar ve türleri

Bağımlılık kavramı ifade edilince genelde düşünülen, sinir sistemi reseptörlerini uyarıcı etkiye sahip maddeye bağlı bağımlılıklar olmaktadır. Literatüre göre "bağımlılık" teriminin sadece uyuşturucu etkiye sahip maddelere veya uçuculara bağlanması, uyuşturucuların karışmadığı davranışsal bağımlılıklarda benzer bir durum için tanımsal açıdan yetersiz kalmakta olduğu bildirilmektedir (Alexander and Scheweighofer 1988; akt. Young 1999). Oysaki günümüzde yapılan araştırmalar doğrultusunda bağımlılığın yalnızca maddeye bağlı olmadığı aynı zamanda kontrol edilemeyen davranışsal bağımlılıklarında olduğu bildirilmektedir (Arısoy 2009, Young 2004). Literatürde yapılan araştırmalar, davranışsal bağımlılıklarda ki çekilme, tolerans, ruh hali değişiklikleri, çatışma, nöks gibi semptomların geliştiğini ve bu semptomların madde bağımlılığı semptomları ile benzer olduğunu bildirilmektedir (Griffiths 2010).

Yemek yeme, oyun, seks, televizyon izleme, alışveriş yapma, bilgisayar kullanımı gibi dürtü kontrol bozukluğu nedeni ile stereotipik davranışların neden olduğu davranışsal bağımlılıklarda (Kim and Kim 2002), madde bağımlılığı semptomlarında bulunan davranış ve ya eylemi kontrol edememe ve olumsuz sonuçlarına karşın davranış ya da eylemin süreklilik göstermesi gibi semptomlar ile karşılaşıldığı bildirilmektedir (Henderson 2001).

Davranış temelli bağımlılıklar günümüzde farklı alt başlıklar ile yapılan araştırmalarla incelenmektedir. Literatürde kullanılmakta olan davranışsal bağımlılıkları bu şekilde sıralayabiliriz;

- Teknoloji bağımlılığı
- Bilgisayar oyunları bağımlılığı
- Sanal bağımlılıklar (internet, bilgisayar)
- Kumar bağımlılığı
- Sanal kumar bağımlılığı
- Cinsel bağımlılık (seks bağımlılığı)
- Alışveriş, toplama, biriktirme, istifleme bağımlılığı (Tarhan ve Nurmedov 2011).

2.2.2. Teknoloji bağımlılıkları türleri

Teknolojik gelişmeler her geçen gün artarak yaşam şartlarımızı kolaylaştırmaya hizmet etmektedir. Teknolojiyi bilinçsiz bir şekilde kullanmak ve hayatın merkezine koymak yaşam şartlarının kalitesini arttırmanın yanında patolojik sonuçlar da doğurabilmektedir (Griffiths 1999). Teknolojiden günlük hayatta sıklıkla telefon, bilgisayar, internet, televizyon gibi ürünleri kullanarak yararlanılmaktadır. Teknolojik ürünlerin günümüzde bağımlılık etkeni olduğu bildirilmektedir (Griffiths 1999). Teknolojik bağımlılıklar, “insan–makine etkileşimini içeren ve kimyasal olmayan (davranışsal) bağımlılıklar” olarak ifade edilmektedir (Gökçearslan ve Günbatır 2012).

Günüç ve Kayri’ nin (2010) bildirdiğine göre, davranış tabanlı bağımlılıklar kapsamında incelenen teknoloji bağımlılıklarında birey, televizyon izleyerek pasif ya da bilgisayarda oyun oynayarak aktif durumda olabilmektedir. Aktif veya pasif bir şekilde teknoloji kullanımına ilişkin stereotipik davranışlar bireylerde bağımlılığı tetikleyebilmektedir (Young 1999).

Teknolojik bağımlılıklar kişinin ruh halinde günlük hayatını olumsuz etkileyecek birçok değişiklik oluşturmaktadır. Teknolojik bağımlılıklardan olan telefon bağımlılığında gelişen *Nomofobi*’ de birey mobil cihazını iletişim amaçlı kullanamadıysa ya da cihaza erişemedi ise istemsizce korku yaşamakta (Yıldırım ve Correia 2015) ve nomofobi yaşayanların korkularına aynı zamanda davranış bozuklukları, kaygı bozuklukları ve değişken ruh hali de eşlik etmektedir (Gezgin ve ark. 2016).

Literatüre göre günümüzde teknolojik bağımlılık türlerinde yapılan araştırmalarda en çok araştırması yapılan internet bağımlılığıdır. İnternet bağımlılığının diğer teknolojik bağımlılıklara oranla daha fazla araştırmasının yapılmasının nedeni; dürtü kontrol bozukluğunun bir türü olarak görülmesi, televizyon gibi iletişim araçlarına olan bağımlılıklara benzer özelliklerde olması ve aktif kullanımdan ötürü potansiyel olarak daha tehlikeli bulunmasıdır (Song et al. 2004). Televizyon izleyerek sadece evdeki boş zamanını dolduran birey, aşırı internet kullanımı ile kişisel ilişkileri, aile ve iş ilişkilerini değiştirerek sosyal yaşantısını olumsuz etkilediği bildirilmektedir (Eşgi 2014).

2.3. İnternet Bağımlılığı Kavramı ve Tanımı

İnternetin ülkemizde gelişimi 1990'lı yıllarda başlayarak, 1993' ün Nisan ayından itibaren internet ağına bağlanılmıştır (Canan 2010). Ülkemizde internetin temelleri Orta Doğu Teknik Üniversitesi' nde 1991 yılında atılarak, ilk yurt dışı internet bağlantısı sağlanmıştır (www.internetarsivi.metu.edu.tr, Erişim tarihi: 03.06.2018).

Türkiye İstatistik Kurumu Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırmasına göre Türkiye genelinde 16-74 yaş grubundaki bireylerde bilgisayar ve internet kullanım oranları 2013 yılına oranla sırası ile 2016 yılında %5 ile %12,3; 2017 yılında %6,7 ile %17,9'luk bir artış göstermiştir. İnternet erişim imkânı olan hane oranı 2013 yılına göre 2017 yılında %31,6'lık bir artış göstermektedir. Verilerde bulunan geniş bant internet erişim imkânındaki %31,8'lik artışın nedeni mobil geniş bant ile internet erişim olanaklarının artması olarak bildirilmektedir (www.tuik.gov.tr, Erişim tarihi: 24.12.2017).

Tablo 2.1. Türkiye'de İnternet Kullanım Oranları

Türkiye İstatistik Kurumu Verileri	2013	2016	2017
	Verileri	Verileri	Verileri
16-74 yaş grubundaki bireylerde bilgisayar kullanım oranları	49,9	54,9	56,6
16-74 yaş grubundaki bireylerde internet kullanım oranları	48,9	61,2	66,8
İnternete erişim imkânı olan hane oranı	49,1	76,3	80,7
Geniş bant İnternet erişim imkânı(ADSL)	46,5	73,1	78,3

İnternetin günümüzde yaygın olarak kullanımının artması ile iletişim aracı, bilgi kaynağı, eğlence kaynağı, ticaret kaynağı olması yaşantımızda önemli bir yer edinmesine ve birçok geleneksel iletişim araçları, bilgiyi araştırma yöntemleri ve eğlence amaçlı aktivitelerin şekil değiştirmesine vesile olarak, özellikle genç nesil üzerinde olumlu ve olumsuz etkiler oluşturmaktadır (Akdağ ve ark. 2014).

İnternet kullanımı hemen hemen her alanda kolaylık sağlamak ve oldukça önemli bir bilgi kaynağı olarak sıklıkla kullanılmaktadır. Nitekim internetin sağlıklı kullanımı ile patolojik kullanımı arasındaki çizgiyi korumak fazlası ile önem arz

etmektedir. Sağlıklı internet kullanımı; bilişsel ya da davranışsal bir patoloji bulunmadan interneti makul kabul edilen süre içerisinde, belirli bir amaç uğruna kullanmak şeklinde ifade edilmektedir (Eşgi 2014). Sağlıklı internet kullanıcıları, internet ortamında ki iletişim ile gerçek hayatta ki iletişimi birbirinden ayırabilen bireyler olarak bildirilmektedir (Davis 2001).

Patolojik internet kullanımı; interneti aşırı bir şekilde kullanma isteğinin önüne geçilememesi, internet dışında geçirilen zamanın önemini yitirmesi, yoksun kaldığında aşırı sinirlilik hali, saldırganlık olması ve kişinin iş, sosyal, akademik ve aile hayatının giderek bozulması gibi semptomların eşlik etmesi ile sağlıklı internet kullanımından ayrılmaktadır (Arısoy 2009).

Patolojik internet kullanımına ilk dikkat çeken raporu hazırlayan kişi Young (1996) olmuştur. 1996 yılında Amerikan Psikoloji Derneği'nin Yıllık Toplantısı'nda Kimberly S. Young tarafından ortaya atılan internet bağımlılığı; psikiyatri, psikoloji, sosyoloji, eğitim ve iletişim gibi farklı disiplinlerden akademisyenlerin ve araştırmacıların literatür üzerinde tartışmakta olduğu önemli çalışma alanlarından biri haline geldiği bildirilmektedir (Balcı ve Gülnar 2009).

Young (1996) internet bağımlılığı semptomları göstermeyen bireylerin, interneti daha çok kaynak araştırma ve bilgi toplama amacı ile kullandıklarını, bağımlı kişilerin ise yeni insanlarla tanışmak, fikir alışverişinde bulunmak gibi sosyalleşme ihtiyaçlarını karşılamak için çevirim içi tarihler belirleyerek bu eylemlerinden büyük haz duyduklarını bildirmektedir.

Literatüre internet bağımlılığı kavramını ilk kazandıran kişi Psikiyatrist Dr. Ivan Goldberg (1996) olmuştur. Literatürde "İnternetin kötüye kullanımı- internet abuse" (Castiglione 2007; Chen et al. 2007; Griffiths 2010) , "İnternet bağımlılığı rahatsızlığı- İnternet addiction disorder" (Goldberg 1996) , "Problemlili internet kullanımı- problematik internet use " (Moreno et al. 2011), "patolojik internet kullanımı- Pathological internet use" (Young 1996; Davis 2001; Lam and Peng 2010) , "aşırı internet kullanımı- Excessive internet use"(Griffiths 2001), "Sosyal ağ hizmeti bağımlılığı- Social network service addiction" (Yang et al. 2015), "İnternet bağımlılığı- İnternet addiction" (Griffiths 2000a; Lu and Wang 2008; Panayides and Walker 2012) olarak internetin sağlıksız kullanımı ile ilgili birçok ifade bulunmaktadır.

Patolojik internet kullanımı tanımsal olarak “bir insanın hayatında psikolojik, sosyal, okul veya iş ile ilgili zorlanmalar yaratan internet kullanımı” şeklinde bildirilmiştir (Beard and Wolf 2001).

Young (1999) ise internet bağımlılığının geniş davranış çeşitliliği ve dürtü kontrol problemlerini kapsayan geniş bir kavram olduğunu bildirmiştir. Young (1998) patolojik kumarın, patolojik internet kullanımının yapısına en çok benzeyen belirtiler taşıdığını bildirmektedir. Ayrıca patolojik kumarı model alıp internet bağımlılığını, madde ile zehirlenmeyi gerektirmeyen bir dürtü kontrol bozukluğu olarak tanımlamaktadır.

Ekşi ve Ümmet (2013) ise internet bağımlılığını; kullanıcının çevirim içi kullanım kontrol yeteneğini, ilişkisel, mesleki ve sosyal problemlere sebep olacak derecede etkileyebilen, yeni ve genellikle tanınmamakta olan klinik bir bozukluk olarak tanımlamaktadır.

İnternet kullanımını özendiren faktörler; bireyin sosyal hayatta kolay kolay kurulamayan sosyal bağlantıları internet üzerinden kolaylıkla kurama, tanınmayan kişiler ile kolaylıkla iletişime geçme, kendini özgürce ifade edebilme, göstermek istedikleri özelliklerde kişiliklerini gösterebilme ve fark edilmeden stalklama yapabilme olarak bildirilmektedir (Balcı ve Gülnar 2009).

İnternet kullanıcılarının sanal dünyanın bireyleri de olduğu düşünüldüğünde, internet ortamı bireye kendini gösterebilme ve gerçek olarak ortaya koyma olanağını sunduğu gibi gizleme ve hep sanal kalma gibi bir imkânı da sunması, internet ortamında kurulan sosyal bağları gerçek yaşamda kurulanlardan daha cazip kılmaktadır (Usta 2015).

Birey hayalinde ki olmak istediği bir kimliğe veya kişiliğe internet ortamında kolaylıkla sahip olabilir. Böylece bilinmezlik sayesinde kişiler olmak istedikleri diğer sosyal kişilikleri ve sosyal kimlikleri üstlenir ve bu bilinmezlik psikolojik ve / veya fizyolojik olarak bireyi ödüllendirici olabileceği için sanal ortamı daha da çekici ve karşı konulmaz kılabileceği bildirilmektedir (Griffiths 2010). Nitekim literatürde sanal ortamda gerçekte olmadıkları kimliklere bürünen bireylerin, aynı davranışı gerçekleştirmeleri şüphesi ile sanal ortamda ki diğer bireylere yeterince güven duymadıkları bulunmuştur (Usta 2015).

Madde bağımlılığında olduğu gibi internet bağımlılığı da; tolerans (aynı tadı alabilmek için gitgide daha uzun süre nette kalma), yoksunluk (nete giremediğinde yoğun girme isteği ve merak, sinirlilik, huzursuzluk, vb. yaşama), duygusal sorunlar (depresyon, kaygı bozukluğu, vb.) ve gündelik hayatta bozulmalar (sosyal ilişkilerin azalması ya da kesilmesi gibi) gibi semptomlar ile kaşımıza çıkmaktadır (www.bilgi.edu.tr; Erişim tarihi: 22.12.2017).

Bağımlık görülen kişilerde gelişen toleransın; internet kullanımında doyuma ulaşma eşiğini arttırdığı için sabah erkenden kalkılması gerektiğini bildiği halde gece geç saatlere kadar bireyi internetle meşgul olmaya ittiği ve gece internette uğraşlarının daha uzun sürmesi için kafein hapları gibi uyku geciktirici uyarınları aldığı bildirilmektedir (Young 1999).

İnterneti sağlıksız kullanmanın birçok etkeni bulunmaktadır. Griffiths (2010) internetin kötüye kullanımına neden olan etkenleri şu şekilde açıklamaktadır;

1. *Fırsat ve Ulaşım*; İnternete ulaşımın oldukça elverişli ve hızlı olması insanların interneti çok daha fazla kullanmasına ve sonucunda da insanların interneti kötüye kullanmasına neden olmaktadır,

2. *Karşılabilme (ucuz olması)*; internetin ucuz olması, ulaşım imkanının artması internetin kötüye kullanımını arttırmaktadır,

3. *Anonimlik (bilinmezlik)*; Bilinmezlik yüz yüze iletişimin olamaması nedeni ile rahat bir iletişim ortamı sağladığından samimiyet, hoşnutsuzluk, güven vs. gibi duygular aktarılmadığından internet kullanıcıları bu özellik nedeni ile interneti kötüye kullanmaya meyilli olmaktadır,

4. *Elverişlilik (uygunluk)*; İnteraktif çevirim içi uygulamalar oyunlar, konuşma odaları, mailleşme gibi uygulamalar internetin çok fazla kullanımına ortam sağlamaktadır,

5. *Kaçış*; Yüz yüze iletişim kurmakta zorlanan insanlar interneti bir aracı olarak görüp, yüz yüze iletişimden kaçış olarak çevirim içi bağımlılık alışkanlıkları sergilemektedir,

6. *Engelleyememe*; İnternet dünyasından kendini kısıtlayamama sürekli paylaşımda bulunma, kabul edilmek adına ilişki kurmak için çevirim içi olmaktan kendini alıkoyamamaktadır,

7. *Sosyal Olarak Kabul Görme*; Gençler arasında kişinin internet ve araçlarını kullanıyor olması ve bu araçları aktif kullanması sosyal ilişkilerini geliştirmekte ve arkadaşları tarafından kabul edilmesi nedeni ile internet kötüye kullanılabilir, kullanılabilmektedir,

8. *Uzun Çalışma Saatleri*; Tüm dünyada insanlar uzun saatler boyunca ofis ortamında çalışmaktadır. Sosyal olarak ihtiyaçlarını karşılamak isteyen kişiler internet ortamında iletişim kurarak, alışveriş yaparak ihtiyaçlarını gidermeye çalışmaları nedeni ile interneti kötüye kullanma riski ile karşı karşıya kalabilmektedir.

2.3.1. İnternet bağımlılığı türleri

İnternet bağımlılığının alt türleri bulunmaktadır. Griffiths (2000b); interneti patolojik derecede kullanan birçok yetişkinin temelde internetin kendisine bağımlı olmadığını, interneti internet aracılığı ile ulaşabildiği diğer bağımlılıklarına ulaşmak için bir araç olarak kullandığını belirtmiş ve internet bağımlılığını “İnternet üzerindeki bağımlılıklar” ve “İnternette olan bağımlılıklar” olarak iki alt gruba ayırmıştır. İnternet bağımlılığı davranışların olduğu bir yerdir ve bu internette olan bağımlılıklardır; internet üzerindeki bağımlılıklar ise internet sayesinde gerçekleşen eylemleri kapsar, sanal olarak insanları taciz etme, stalklama gibi kullanım amaçları bu gruba girmektedir (Griffiths 2000a-2001).

Young (1999) ise internet bağımlılığını 5 alt başlıkla açıklamıştır;

- *Sanal Seks Bağımlılığı*; Yetişkinlerin sanal seks ve sanal porno sitelerine olan bağımlılığını içerir,
- *Sanal İlişki Bağımlılığı*; Çok fazla çevirim için sanal ilişkiler kurmayı içerir,
- *İnternet Kompulsiyonu (net compulsion)*; Aşırı derecede çevirim içi kumar oynama, alışveriş yapma ve gün içi işlemleri içerir,
- *Bilgi Yükleme*; Takıntılı derecede internette gezinmek ve bilgi araştırması yapmayı içerir,
- *Bilgisayar Bağımlılığı*; Aşırı derecede bilgisayar oyunu oynamayı içerir.

2.3.2 İnternet bağımlılığı belirtileri

İnternet bağımlılığı belirtilerinin belirli bir süre sonra ortaya çıkması nedeni ile klinisyenlerin patolojik internet kullanımını doğru bir şekilde tanımlayabilmeleri için öncelikle, kontrollü geçmiş alkol, ilaç veya gıda kullanımı ile ilişkili bazı tetikleyicilerin başlama davranışını ortaya koyan belirtilerine dikkat etmesi gerektiği bildirilmektedir (Young 1999).

İnternet bağımlılığı ya da problemlili internet kullanımı için tanı kriterlerinin geliştirilmesine yönelik girişimlerin 1990'lı yıllarda başlaması ile birlikte birçok araştırmacı tanılayıcı ölçek çalışmaları yapmaya başlamıştır (Moreno et al. 2011).

Young (2004) internet bağımlılığının belirtilerini şu şekilde ifade eder;

- İnternetin aşırı kullanılması arzusunun önüne geçilememesi,
- İnternette geçirilen süreye tolerans kazanılması ve gittikçe daha fazla süre geçirilmesi,
- İnternete bağlı geçirilmeyen zamanın anlam taşımaması,
- İnternete giremediğinde aşırı sinirlilik, gerginlik, huzursuzluk gibi hallerin ortaya çıkması
- Kişinin iş, sosyal, akademik ve aile hayatının giderek bozulması

Goldberg (1996), Amerikan Psikiyatri Birliği'nin Zihinsel Bozuklukların Teşhis ve İstatistik El Kitabı IV (DSM-IV) 'ün 1994 baskısından adapte edilmiş, yedi tanısal ölçüt ile İnternet Bağımlılığı Bozukluğu Ölçeği' ni geliştirerek ölçek maddelerini şu şekilde sıralamıştır;

On iki aylık bir dönem içinde herhangi bir zamanda ortaya çıkan aşağıdakilerin üçü veya daha fazlası ile kendini gösteren klinik olarak belirgin bir bozulmaya ya da sıkıntıya yol açan uygunsuz internet kullanımı;

1. Aşağıdakilerden biri le tanımlanan tolerans gelişimi
  - a)İstenilen keyfi alabilmesi için belirgin olarak artmış internet kullanım süresi
  - b)Sürekli olarak aynı sürede internet kullanımı ile alınan keyifte azalma olması

2. Aşağıda tanımlanan şekilde yoksunluk gelişmesi. Ağır ve uzun süreli internet kullanımının sonunda aşağıdakilerden en az iki tanesinin günler içinde ortaya çıkması ve kişilerin iş, sosyal ve önemli işlevselliği olan alanlarda sıkıntı yaşamaması;

a)Psikomotor ajitasyon

b)İç sıkıntısı

c)İnternet neler olduğu ile ilgili takıntılı düşünceler

d)İnternet ile ilgili hayaller ve fanteziler

e)İsteyerek ya da istemeyerek tuşlara basma hareketi yapma

f)Bu sıkıntılı durumdan kurtulmak için internet ve benzeri yerlere

bağlanmak

3. İnternet kullanımı çoğunlukla planlanandan daha uzun sürer

4. İnternet kullanımını bırakmak veya kontrol altına almak için sürekli bir arzu veya boşa uğraşlar vardır

5. İnternet kullanımı ile ilgili eylemlere çok uzun süre ayırmak

6. İnternet kullanımı nedeni ile mesleki, toplumsal etkinlik veya boş zamanları değerlendirme etkinliklerinin azaltılması ya da bırakılması.

7. İnternet kullanımına, yol açtığı sorunlara rağmen (toplumsal, mesleki, ailevi vb) devam eder.

Young (1998), ise Patolojik kumar oynamak için kullanılan ölçütlerden Amerikan Psikiyatri Birliği'nin Zihinsel Bozuklukların Teşhis ve İstatistik El Kitabı (DSM) IV'e uyarlanmış sekiz ayrık öge ile birlikte 'İnternet bağımlılığı' için bir ölçek sunmuştur.

Aşağıdakilerden en az 5 tanesinin sağlanması internet bağımlılığı tanı kriteri olarak belirtilmiştir;

1. İnternet ile ilgili aşırı zihinsel uğraş (sürekli olarak interneti, yapılan aktiviteleri ve yapmayı planladığı aktiviteleri düşünme, vb.)

2. İstenilen doyuma ulaşmak için internette giderek daha fazla sürede kalma

3. İnternet kullanımını azaltmaya ya da kontrol etmeye yönelik başarısız girişimlerin olması

4. İnternet kullanımının azaltıldığı ya da kesildiği zaman yoksunluk belirtilerinin oluşması

5. Planlanan süreden daha fazla internette kalma

6. İnternet kullanımına bağlı olarak arkadaş, okul, aile ve iş çevresi ile sorun yaşama, iş yada kariyer ile ilgili bir firsatı riske atma veya kaybetme.

7. İnternette kalma suresi ile ilgili yalan soyleme (arkadaş, aile, terapist, vb.)

8. İnterneti sorunlarından ve olumsuz duygularından (depresyon, anksiyete, suçluluk, vb.) kaçmak için kullanmak.

Beard and Wolf (2001), Young' ın (1999) geliştirdiği ölçütlerin internet bağımlılığını tanımlamakta yetersiz kalacağını ifade ederek internet bağımlılığı tanısı için aşağıdaki bireysel beş kıstasın sağlanması gerektiğini bildirdi;

1. Zihinsel meşguliyet
2. Doyum sağlamak amacı ile geçirilen zamanı arttırmak
3. Geçirilen zamanı kontrol etmede başarısızlık
4. Geçirilen zamanı kontrol etme girişimlerinde hissedilen huzursuzluk, öfke veya huysuzluk
5. Kullanımdan kaçınmaya çalışırken zamanından fazla vakit geçirmek

Ve en az aşağıdakilerden birinin de ha sağlanması;

1. İnternet kullanımı nedeni ile yaşantısında (iş, aile, akademik) sorun yaşama
2. İnternet kullanımını gizlemek için yalan soyleme
3. Sorunlarından kaçmak için internet kullanımı.

Suler (1999); kişilerin siber faaliyetlere olan bağlılığının sağlıklı veya sağlıksız niteliklerini ve bu faaliyetlerin kişinin temel ihtiyaçları üzerindeki etkisini tanılamaya yardımcı olabilecek sekiz ölçüt belirlemiştir. Bunlar;

1. İnternetteki faaliyetin karşıladığı ihtiyaçların sayısı ve türleri; İhtiyaçlar fizyolojik, kişisel, kişiler arası ve manevi olabilir. Karşılanan ihtiyaın artması internetin önemini de arttırmaktadır.

2. Karşılanmamış ihtiyaçlar altında yatan yoksunluk derecesi; Kullanıcının ihtiyaçları baskılandığı veya yok sayıldığı zaman bu ihtiyaçlarını yerine getirme arzusu ile baskılandığı derecede ya da daha fazla derecede başka yollar aramaktadır. İnternet ortamı kolay erişilen bir ortam olduğu için bu ihtiyaçların kolayca karşılanmasına hizmet edebilen bir yerdir.

3. İnternet aktivitesinin türü; İnternet çeşitli yönleri ile hizmet vermektedir. Bunlardan bazıları sosyalleşme ihtiyaçlarını karşılarken bazıları da (oyun, edebiyat, grafik tasarım vb.) sosyal olmayan ihtiyaçlara hizmet etmektedir. Bu hizmetleri sağlayan internet kişinin ihtiyaçlarını karşılama konusunda diğerlerine göre daha çekici geldiği için kullanma isteği oluşturmaktadır.

4. İnternetin kullanıcının gerçek hayattaki işlevselliğine etkisi; Sağlık, iş başarısı, akran ilişkileri, aile ilişkilerinin işlevselliği etkilenebilir. Bu alanların internet kullanımına bağlı olarak bozulması ve bozulmanın boyutu patolojinin derinliğini ortaya çıkarır.

5. Bunaltıya dair öznel duygular; depresyon, hayal kırıklığı, suçluluk, öfke ve yabancılaşma duygularının artması patolojik internet kullanımının uyarıcı işaretleri olabilir. Bu duygular internet kullanımı ile ilişkilendirilebilir.

6. İhtiyaçlarla ilgili bilinç düzeyindeki farkındalık; İnternet alanında bastırılmış ihtiyaçlarını karşılayan kişi internet aracılığı ile bu ihtiyaçlarını sonsuza dek karşılamaya devam edebilir. Altta yatan karşılanmamış ihtiyaçları bilinçli olarak keşfetmeli ve internet ile yoğun bir şekilde meşgul olduğunu bilerek bu sorunu çözmelidir.

7. Deneyim ve katılım süreci; Yeni kullanıcıları internet sunduğu fırsatlarla büyüleyebilir. Deneyim kazanan kullanıcılar ise zamanla internet etkinliklerinin gerçek ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğunu fark eder ve hayal kırıklığı ile çekiciliğini kaybetmeye başlar. Bu deneyim onlara aşırı dahil olmaya karşı yardımcı olur.

8. Gerçek hayat ve sanal hayat arasındaki denge ve uyum; sağlıklı bir kullanıcı internet aktiviteleri ile arkadaş ve aile gibi gerçek hayat ilişkilerini dengeler. Patolojik internet kullanımı ise genellikle gerçek dünyadan tamamen izole edilmiş çevirim içi bir hayat ile sonuçlanır.

Amerikan Psikiyatri Birliği'nin Zihinsel Bozuklukların Teşhis ve İstatistik El Kitabı (DSM) IV' te olduğu gibi DSM V' te de internet bağımlılığı tanılama da yerini almamaktadır. Madde ile ilişkili olmayan bağımlılık bozukluğu olarak Kumar Oynama Bozukluğu ve İnternette oyun Oynama Bozukluğu tanı ölçütleri bildirilmiştir (DSM- 5 2014, s. 289- 290).

2.3.3 İnternet bağımlılığı epidemiyolojisi

Araştırmacılar yapılan epidemiyolojik çalışmalar sonucunda; sorunlu internet kullanımının, gelişim dönemi özelliği nedeni ile risk altında görülen ergenlerin üzerinde oluşturduğu etkinin incelenmesinin önemini literatürde belirtilmektedir (Ferraro et al. 2007). Gelişimsel özelliklerine göre ergenlerin, sosyal ve nörobiyolojik faktörlerine dayanan riskli bir bağımlılık zayıflığı döneminde olduğu bildirilmektedir (Jang et al. 2008; Lam et al. 2009; Pallanti et al. 2006). Bağımlılık zayıflığı nedeni ile ergenlerin internet bağımlılığı açısından risk grubu olduğu ifade edilmektedir (Ceyhan 2008; Ko et al 2009; Yadav et al. 2013).

Kimi araştırmalar ergenlerde internet bağımlılığı yaygınlığını çalışmanın yapıldığı bölgeye göre %1-9 arasında olduğunu bildirirken (Turan 2015), kimi araştırmalar ise %7,1 olarak bildirmektedir (Çam ve Nur 2015). Literatürde internet kullanımının 16-24 yaş grubunda en yüksek olduğunu bildirilmektedir (Odacı ve Kalkan 2010; Öztürk ve ark. 2007).

Literatürde internet bağımlılığı oranlarının cinsiyet faktörüne göre farklılık gösterdiğini bildirmektedir. Kimi araştırmacılar internet bağımlılığını erkeklerde kadınlara oranla daha yüksek olduğunu bildirirken (Çelik ve Ark. 2014; Gökçearslan ve Günbatar 2012; Griffiths 2010; Kayrı ve ark. 2014), kimi araştırmacılar da kadınların oranını erkeklere göre daha fazla olduğunu bildirmektedir (Young 1998). Bazı araştırmacılar ise cinsiyetler arasındaki internet bağımlılığı farkını anlamlı olmadığını bildirmektedir (Balcı ve Gülnar 2009; Çam ve Nur 2015; Eroğlu ve Bayraktar 2016; Şahin ve ark. 2016).

İnternet bağımlılığı ile ilgili yapılan epidemiyolojik çalışmalar; kullanılan ölçekler, örneklem, hedef kitle, coğrafi bölge, araştırma yöntemleri gibi faktörler nedeni ile farklı sonuçlarla karşımıza çıkmaktadır.

Lenhart et al. (2010) Amerika' da yaptığı çalışmada; internet kullanımının adölesanlar ve genç yetişkinler arasında yaygın olduğunu ve güncel Amerika verilerine göre adölesanların ve genç yetişkinlerin %93' nün internette 12 ve 29 yaşlar arasında çevirim içi olduğunu bildirilmiştir.

Amerika kıtasında internet bağımlılığı hakkında yapılan araştırma sonuçlarına göre Lavin et al. (2004) 283 New York Üniversitesi öğrencisi ile yaptığı çalışmada patolojik internet kullanım prevalansını % 15.20; Anderson (2001) 1078 kolej öğrencisi ile yaptığı çalışmada patolojik internet kullanım oranını %9.80; Fortson et al. (2007) Large Southeastern Regional Üniversite’inde 411 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada patolojik internet kullanma prevalansını %1.2- 26.3 bulmuştur. Morahan Martin and Schumacher (2000) ise üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları çalışmada internet bağımlılık oranını %8.1 bildirmiştir.

Avrupa’da yapılan araştırma sonuçlarına göre; Norveç’ de 3237 adölesan ile yapılan çalışmada internet bağımlılığı prevalansı %1.98 olduğu (Johansson and Gotestam 2004); İtalya’ da 271 lise öğrencileri ile yapılan çalışmada internet bağımlılığı prevalansı %5.4 olarak bildirilmektedir (Pallanti et al. 2006).

Son yıllarda internete erişim imkânlarının daha fazla olması ile çoğu Asya ülkelerinde patolojik internet kullanımı ergenlerde ciddi oranlarda artan bir ruh sağlığı sorunu haline geldiği bildirilmektedir (Lam and Peng 2010).

Çin’de 6,121 Hong Kong ilkököl ve ortaoköl öğrencileri internet bağımlılığı açısından incelenerek, katılımcıların yaklaşık 1/5 oranında internet bağımlılığı ölçeğine göre bağımlı olarak sınıflandırılmış olabileceği tanımlayıcı istatistiksel analizler aracılığı ile tespit edildiği bildirilmiştir (Shek et al. 2008). Adölesan döneminde büyüyen internet bağımlılığı yaygınlığı, Tayvan ve Çin’deki araştırmacılar tarafından 2000’de yaklaşık %6 iken 2004’te yaklaşık %11’e yükselmiş olarak bildirilmiştir (Lam and Peng 2010). Ko et al. (2009) 1162 öğrenci ile Tayvan’ da yaptığı çalışmada internet bağımlılığı prevalansını %10.8 olduğunu bildirmiştir. Hindistan’ da yapılan Yadav et al. (2013)’ in çalışmasında, çalışmaya katılan öğrencilerin %11.8’inin internet bağımlısı olduğunu bildirmiştir.

İnternet bağımlılığının Türkiye’de ki epidemiyolojik çalışmalarında toplumsal yaygınlığı %6-14 olarak bildirilmiştir (Arısoy 2009). Turan (2015)’in Türkiye’ de 397 üniversite öğrencisi ile yaptığı internet bağımlılığı çalışmada, öğrencilerin %75,6’sını ‘‘bağımlı olmayan’’, %22,6’sını ‘‘muhtemel bağımlı’’ ve %1,8’ini ‘‘bağımlı’’ grup olarak bildirmiştir. Gökçearsan ve Günbatır (2012)’ in bildirdiğine göre; lise öğrencilerininin %2,33’ü ‘‘internet bağımlısı’’, %17,45’i eşik ve risk grubunda internet

bağımlısı” dır. Çam ve Nur (2015) ise araştırma sonucunda; ergenlik dönemindeki internet kullanıcılarının problemlili internet kullanımı prevalansını %7,1 olarak bildirmişlerdir.

Akdağ ve ark. (2014) Üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmanın sonucunda; öğrencilerin % 83,6 ‘sının internet bağımlılığını “düşük” düzeyde olduğunu, %16,4’ ünün internet bağımlılığını “orta” ya da “yüksek” düzeyde olduğunu bildirmiştir. Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyinin cinsiyet, akademik başarı, derslere devam durumu, günlük internet kullanım süresi, internete bağlanılan yer ve internete telefon ile bağlanma değişkenlerine göre farklılık göstermekte olduğunu bildirmişlerdir (Akdağ ve ark. 2014).

Cheng and Li (2014) dünya genelinde çeşitli ülkelerde yaptıkları araştırmalar sonucunda “İnternet Bağımlılığı” prevalansını küresel olarak %6 olduğunu bildirmişlerdir.

2.4. İnternet Bağımlılığının Yol Açtığı Sorunlar

İnternet kullanımının, bireylerin ruh ve beden sağlığı üzerinde ve toplumsal yapıda olumlu ya da olumsuz etkileri olduğu bildirilmektedir (Kayri ve Günüş 2010). Ayrıca internetin patolojik kullanımının psikolojik, sosyal, ruh sağlığı ve fiziksel sağlık sorunları ile ilişkili olduğu literatürde yapılan araştırmalarda da bildirilmektedir (Binali 2015; Çam ve Nur 2015; Gençtanırım Kurt 2015; Sezgin ve Gişi 2012; Goel et al. 2013; Günüş 2013; Li et al. 2017; Yıldız 2014;).

2.4.1. Bedensel sorunlar

Literatüre göre internet bağımlılığı yaşayan bireyler haftada ortalama 40-80 saat arasında bilgisayar ile ilgilenmekte ve tek oturumda hiç ara vermeden 20 saate kadar bilgisayar başından kalkmamaktadır (Öztürk ve ark. 2007). İnternet aktiviteleri ile ilgilenirken; harekette sınırlama, duruş bozukluğu ve dolaşımın olumsuz etkilenmesi gibi birçok fiziksel etkisi ile internet bağımlılığı, vücudumuzda psikolojik ve sosyal sorunların yanında bedensel sorunlar oluşturabilmektedir. İnternet bağımlılığı ile gelişen bazı bedensel sorunlar; ellerin uzun süre aynı pozisyonda kalmasından kaynaklanan ağrılar, boyun kaslarında tutulma, gözlerde yorulma, uyku saatlerinin azalması, kas, sırt

ve eklem ağrıları (Binali 2015), kötü beslenme ve harekette azalma (Young 1999), obezite sorunu (Yıldız 2014) olarak bildirilmektedir.

2.4.2. Psikolojik sorunlar

Patolojik İnternet Kullanımı psikolojik birçok sorun ile karşımıza çıkmaktadır. Young and Rogers (1998)' in bildirdiğine göre; psikososyal değişkenler (depresyon, sosyal izolasyon gibi) ve iş/evdeki oluşturduğu olumsuz sonuçlar patolojik internet kullanımının oluşturduğu problemlerdir.

Çam ve Nur (2015) problemlili internet kullanıcıları üzerinde yaptığı araştırmada; fiziksel sağlık skoru, mental sağlık skoru, sosyal sağlık skoru, genel sağlık skoru, algılanan sağlık skoru ve benlik saygısı skorunu normal internet kullanıcılarına göre daha düşük olduğunu; anksiyete skoru, depresyon skoru, anksiyete depresyon skoru ve ağrı skorunu daha yüksek bir değerde olduğunu bildirmiştir.

Yang ve Tung (2007)'in bildirdiğine göre; utangaçlık, düşük benlik saygısı ve depresyon gibi özelliklere sahip adolesanlar daha çok internet bağımlılığı göstermektedir. Lam and Peng (2010)'in bildirdiğine göre, sağlık problemi olmayan fakat patolojik internet kullanma eğilimi bulunan adölesanların aynı zamanda depresyon eğilimleri de bulunmaktadır. Eroğlu ve Bayraktar (2016) anksiyetesi bulunan, depresif, fobik insanlarda bağımlılık gözlendiğini ve utangaçlığın internet bağımlılığı oluşturabileceğini bildirmişlerdir.

Epidemiyolojik araştırmalarla ulaşılan sonuçlarda internet bağımlılarının %50' sine yakın bir kısmında bağımlılığa eşlik eden başka bir psikiyatrik bozukluğun bulunduğu belirtilerek; eşlik eden bozuklukların, madde kullanımı, duygu durum bozukluğu, anksiyete bozukluğu, psikotik bozukluk, depresyon veya distimi olduğu bildirilmiştir (Arısoy 2009).

Literatürde, internet bağımlılığı yaşayan bireylerin genellikle yaşadıkları sorunun internet bağımlılığının sonucu olduğunu fark edememeleri nedeni ile kliniklere depresyon, bipolar bozukluk, anksiyete, opsesif-kompulsiv bozukluk semptomlarının şikâyeti ile başvurdukları, daha fazla araştırma yapıldığında bu davranışlarının altında danışanların şikâyette bulunmadığı internet bağımlılığının yattığı bildirilmektedir (Shapiro et al. 2000).

Ko et al. (2009)' nın 2293 birey ile (1179 erkek ve 1114 kadın) yaptığı araştırma sonucunda, internet bağımlılığının öngörücülerinin depresyon, hiper aktivite ve dikkat eksikliği, sosyal fobi, agresiflik olduğunu ve özellikle agresiflik, hiper aktivite ve dikkat eksikliği bozukluğunu en önemli ön görücüler olduğunu bildirmiştir.

Kodvanji et al. (2014) lisans tıp öğrencileri ile yaptıkları araştırmada internet bağımlılığı yaşayan öğrencilerin uykusuzluk, gündüz aşırı uykusuzluk ve çevresel stres yaşadıklarını bildirmişlerdir (akt. Gosvami and Singh 2016). Das and Mishra (2013) araştırmalarının sonucunda; adölesanlarda internet bağımlılığına anksiyete ve stresin eşlik ettiğini belirtmiştir.

2.4.3. Sosyal sorunlar

Literatüre göre internet bağımlılığı yaşıyan bireyler sosyal olarak uyku bozuklukları, aşırı yorgunluk, ailevi ilişkilede ve arkadaş ilişkilerinde bozulma, akademik veya iş performansının bozulması gibi sorunlar yaşayabilmektedir (Young 1999).

İnternet bağımlılığı ile ilgili yapılan araştırmalar internet bağımlılığını yalnızlık ile oldukça yüksek ilişkili olduğunu bildirmektedir (Eroğlu ve Bayraktar 2016; Balcı ve Gülınar 2009; Das and Mishra 2013). Yalnızlık internette geçirilen vaktin artmasında etken olduğu gibi aynı zamanda internette geçirilen vakitten etkilenip gittikçe artabilmektedir. Bireylerin yalnızlık düzeyinin artması internet bağımlılığını arttırmakta ve yalnızlık düzeyinin azalması internet bağımlılığını azaltmaktadır (Eroğlu ve Bayraktar 2016).

Ceyhan'ın (2008) bildirdiğine göre, internette geçirilen vaktin artması ergenlerin akademik başarılarını ve sosyal ilişkilerini önemli derecede etkilemektedir. Kayri ve ark. (2014) Ortaöğretim Öğrencilerinde yaptıkları araştırmada; internet bağımlılığı ile algılanan sosyal destek arasında güçlü ve negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Algılanan sosyal destek azaldıkça internet bağımlılığı da artma göstermektedir (Kayri ve ark. 2014).

Has (2015) üniversite öğrencileriile yaptığı bir araştırma sonucunda, öğrencilerinin internete bağımlılık düzeylerinin artması ile yaşam kalitesinin ters orantılı bir şekilde düştüğünü bildirmiştir.

Siyez (2015) yaptığı araştırmanın sonucunda; onay bağımlılığı (sürekli olarak diğer insanların onayını arama) yüksek olan ve empati düzeyleri düşük olan üniversite öğrencilerinin sosyal yaşamdan sağlayamadığı sosyal faydayı internetten sağlamaları nedeni ile aşırı internet kullanımı davranışlarının artırdığını bildirmiştir.

2.5. Psikiyatri Hemşireliği Uygulamaları Açısından İnternet Bağımlılığı

Ruh sağlığı bireyin birçok alanını etkilemekte olduğu gibi, birçok alandan da etkilenmektedir. Teknolojik gelişmelerin sağlık alanında olumlu etkilerinin önemi, tanılama ve korumada, cerrahi tedavide, proflaktik tedavide, fizik tedavide vb. alanlarda görülmektedir. Teknolojinin sağlık alanında ki olumlu etkilerinin yanında bütüncül sağlığı etkileyebilecek olumsuz etkilerinin de olduğu göz ardı edilmemelidir.

Günümüzde kullanım alanları artan teknolojik donanımlar ile birlikte internette olmazsa olmazlarımız arasına girmesi, yaşamı kolaylaştıran faydalarının yanında, ruh ve beden sağlığı açısından olumsuz etkileri de ortaya çıkarmaya başlamıştır.

Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırma sonuçlarına göre; yalnızlığın internet bağımlılığının oluşmasında önemli bir faktör olduğu, evden ve yurttan internete bağlanan katılımcıların, diğer konumlardan internete bağlanan katılımcılara oranla bağımlılık oranının ve riskli kullanıcı oranlarının daha yüksek olduğu bildirilmektedir (Balcı ve Gülnar 2009). Usta (2015) yapmış olduğu araştırma sonucunda, üniversite çağındaki gençlerin internet ortamında dürüst olmadıklarını ve bu ortamların daha çok üniversite öğrencilerinde olumsuz etkiler oluşturduğunu bildirmiştir.

Literatürde yapılan ve yapılacak olan çalışma sonuçlarındaki önermeler, üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı kapsamında tanılayıcı ve koruyucu ruh sağlığı hizmetlerinin oldukça büyük önem arz etmekte olduğunu bildirmektedir. Literatürdeki araştırmacılardan Ko et al. (2009) yaptıkları araştırma sonucunda şu önerileri getirmektedirler;

- Hiper aktivite ve dikkat eksikliği, düşmanlık, depresyon ve sosyal fobinin internet bağımlılığının ortaya çıkışının öncülleri olduğunu ve farklı cinsiyetlerde farklı seviyelerde görülmesine karşın, adölesanlar arasında internet bağımlılığını önlemek için bu psikiyatrik semptomların etkili tarama ve müdahale yöntemleri ile belirlenmesinin önem arz ettiğini,

- Çift tanıdaki iki bozukluk için de bütünleşmiş terapi stratejisinin daha tutarlı tedavi etkileri sağlayabileceğini ve internet bağımlılığı olan adölesanlarda bu psikiyatrik semptomların değerlendirilmesi ve tedavi edilmesinin önem arz ettiğini,
- İnternet bağımlılığını önleme ve müdahale planları geliştirirken psikiyatrik komorbiditedeki cinsiyet farklılıkları göz önüne bulundurulmasının önemini bildirerek, hiper aktivite ve dikkat eksikliği bozukluğu, depresyon, sosyal fobi ve agresiflik gibi belirtilerin önceden tespit edilip bağımlılığı önleme çalışmalarının yapılabileceğini belirtmişlerdir.

Koruyucu ruh sağlığı hizmetleri bireylerde ruh hastalıklarının önlenmesini, hastalık oranlarının azaltılması girişimlerini ve ruh sağlığı bozulmuş, tedavi görmüş, yeniden topluma dönmüş bireyin topluma yeniden kazandırılması (rehabilitasyon) yönünde yapılacak çalışmaları kapsamaktadır.

Bu kapsamda koruyucu ruh sağlığı hizmetleri birincil, ikincil ve üçüncül düzeyde koruma olarak gruplandırılmaktadır;

1. Birincil koruma; Toplum içinde ruhsal bozuklukların görülme oranını azaltmayı amaçlayan hizmetlerdir. Birincil koruma her biri sağlıklı birey, aile ve toplum oluşturma çalışmalarını kapsar. Birincil korumada toplumun ruh sağlığının yükseltilmesi hedeflenir. Birincil koruma düzeyindeki hemşirelik uygulamaları, risk altında olan birey ya da grupları hedef alan eğitsel programlar hazırlanmasını kapsayan uygulamalardır. Bu kapsamda internet bağımlılığının önlenmesi için hemşireler eğitici rolleri kapsamında ailelere ve öğrencilere sağlıklı internet kullanımı ile ilgili eğitimler planlar.

2. İkincil koruma; Hastalığın süresi ve prevalansını azaltmaya yönelik yapılan ve ruhsal bozuklukların erken belirtilerini azaltmayı amaçlayan girişimlerdir. Diğer bir deyiş ile; eski ve yeni olgularda hastalık süresinin azaltılmasına yönelik çalışmaları (erken tanı ve tedavi) kapsar. Erken tanı ve etkili tedavi ikincil korumanın temelidir. İkincil korumada hemşirelik uygulamaları belirtilerin tanınması ve tedavinin uygulanmasının yanında tedavi için yönlendirmeleri de kapsayan uygulamalardır. Bu kapsamda ruh sağlığı hemşireleri saha çalışmaları ile problemlili internet kullanımı olan bireyleri belirler ve erken tanı ile etkili tedavi planlamalarına katkı sağlar.

3.Üçüncül koruma; Ağır ve süregelen ruhsal bozuklukların oluşturduğu kalıcı hasarları azaltmayı kapsar. Yani hastalığın yol açtığı bozukluk ve istenmeyen sonuçlarını önleme ile birlikte yeti kaybı oranının azaltılması bireyin işlevselliğini en üst düzeye çıkarmaya yönelik rehabilitasyon girişimlerini kapsayan uygulamalardır. Ruh sağlığı hemşireleri internet bağımlılığı tedavi sürecinde bireyin sosyalleşmesini, başetme becerileri kazanmasını, olumlu sağlık davranışı geliştirmesini ve tedavi sürecine uyum sağlamasını amaçlayan girişimlerde rol alır. (Townsend 2016 s.753-754; www.megep.gov.tr; Erişim tarihi: 02.03.2016).

Bu araştırma; psikiyatri hemşireliğinde koruyucu ruh sağlığı hizmetleri kapsamında, riskli grupların belirlenerek sağlığı korumaya ve geliştirmeye yönelik internet bağımlılığının engellenmesi, görülme oranının azaltılması ve tedavi edilmesi amaçlı planlamaların yapılandırılmasına katkı sağlanması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bu araştırma; internet bağımlılığı açısından risk grubunda bulunan üniversite öğrencilerinin bağımlılık davranışlarının ve bu davranışı etkileyen faktörlerin değerlendirilmesinin, ruh sağlığının korunması kapsamında büyük önem arz ettiği düşünüldüğü için planlanmıştır.

3.GEREÇ VE YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Şekli

Araştırma, üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerini ve ilişkili faktörleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir.

3.2.Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri

Araştırma, Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi ve İletişim Fakültesi olmak üzere 4 fakültede gerçekleştirilmiştir. Üsküdar Üniversitesi dört fakülte, bir sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu, beş enstitü, 35 lisans programı, 56 ön lisans programı, 30 yüksek lisans programı ve 5 doktora programı ile eğitim veren, toplamda 16.167 öğrenci ve 454 akademik kadroya sahip bir eğitim kurumudur.

3.3.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2016-2017 güz ve bahar yarıyılı dönemlerinde Üsküdar Üniversitesinde Sağlık Bilimleri Fakültesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi ve İletişim Fakültesi' nde öğrenim görmekte olan 5854 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğü, % 95 güven düzeyi ve $\pm$ %5 hata payı esas alınarak ve evreni bilinen örneklem formülü kullanılarak 360 olarak belirlenmiştir. Nitekim online iletişim kanalları ile ulaşılan öğrencilerden kayıp veriler veri setinden silinerek araştırmaya katılan 255 kişi ile araştırmanın örneklemini belirlenmiştir.

Örneklem Büyüklüğü belirlenmesi için kullanılan formül;

$$n = \frac{Z^2\pi(1 - \pi)N}{Z^2\pi(1 - \pi) + (p - \pi)^2(N - 1)}$$

N: Evren,

Z: Güven düzeyine göre standart değer, normal dağılım tablolarında bulunur,

% 95 için: 1,96,

π : Evren içindeki ilgilendiğimiz özellikteki birimlerin oranı. Bu rakam 0,50 olarak alınır,

p: Örnek içinde ilgilendiğimiz özellikteki birimlerin oranı,

$p-\pi$ yada $\pi-p$: Göz yumulabilir yanılğı payı. (% 1, % 3, % 5 vb; 0.01,0.03,0.05 vb.) (Bal 2001, s. 113).

3.4. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri

Araştırmada kullanılan bağımsız değişkenler, araştırmacı tarafından internet bağımlılığını etkileyebileceği düşünülen değişkenlere yönelik geliştirilen tanıtıcı bilgiler formundan elde edilen veriler; bağımlı değişkenler ise öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleridir.

3.4.1. Araştırmanın bağımsız değişkenleri

Araştırmanın bağımsız değişkenleri tanıtıcı bilgiler formunda bulunan; öğrenim gördüğü fakülte, cinsiyet, yaş, ilişki durumu, aile yapısı, yaşadığı yer, aylık harcama miktarı, günlük internet kullanım süresi, interneti kullanma amacı, en çok kullandığı sosyal ağ, algılanan internet bağımlılık düzeyi, öncelikli olarak internete ulaşma durumu, bilgiye ulaşma kaynağı, algılanan arkadaş ilişkisi memnuniyet düzeyi, algılanan arkadaş sayısı yeterliliği durumu, aile üyeleri ile bir araya gelindiğinde zamanı değerlendirme etkinlikleri olarak belirlenmiştir.

3.4.2. Araştırmanın bağımlı değişkenleri

- İnternet bağımlılığı puan ortalamaları

3.5. Araştırmaya Dahil Olma Kriterleri

- Üsküdar Üniversitesi fakülte öğrencisi olma
- Araştırmaya gönüllü olma

- İnternet kullanımını ile çevirim içi forma ulaşma

3.6. Araştırmanın Dışlama Kriterleri

- 18 yaşından küçük olma
- Üsküdar Üniversitesi fakülteleri dışında bir programda okuyor olma
- İnternet kullanmama

3.7. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri aracı olarak araştırmacı tarafından oluşturulan Tanıtıcı Bilgiler Formu ile Günüş ve Kayri (2010) tarafından geliştirilen İnternet Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verileri toplam bir yıllık sürede toplanmıştır.

3.7.1 Tanıtıcı bilgiler formu

Araştırmada örneklemin demografik özelliklerini yansıtacak bilgilerin yer aldığı bir tanıtıcı bilgiler formu araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Tanıtıcı bilgiler formunda ikisi açık uçlu, 24'ü ise çoktan seçmeli olmak üzere toplam 26 adet soru hazırlanmıştır. Araştırmada öğrencilere uygulanan tanıtıcı bilgiler formunda yer alan sorular tanıtıcı özellikler, internet kullanım özellikleri ve sosyal etkileşim özellikleri alt başlıkları altında toplanmıştır. Tanıtıcı özellikler grubunda, fakülte, cinsiyet, yaş, ilişki durumu, aile yapısı, yaşanan yer, aylık harcama miktarı gibi değişkenler bulunmaktadır. İnternet kullanım özellikleri grubunda, günlük internet kullanım süresi, interneti kullanma amacı, en çok kullanılan sosyal ağ, algılanan internet bağımlılık düzeyi, öncelikli olarak internete ulaşma durumu, bilgiye ulaşma kaynakları gibi değişkenler bulunmaktadır. Sosyal etkileşim grubu ise algılanan arkadaş ilişkisi memnuniyet düzeyi, algılanan arkadaş sayısı yeterliliği, aile üyeleri ile bir araya gelindiğinde zamanı değerlendirme etkinlikleri değişkenleri başlığı altında toplanmıştır. Araştırmada üniversite öğrencilerinin tanıtıcı özelliklere (tanımlayıcı özellikler, internet kullanım özellikleri ve sosyal etkileşim özellikleri) ilişkin bulgular, internet bağımlılığı mevcudiyeti ve bağımlılık düzeylerine ilişkin bulgular ve internet bağımlılık ölçeği puan ortalamalarının tanıtıcı özelliklerine göre incelenmesine ilişkin bulguların dağılım özellikleri, frekans ve yüzde değerleri incelenmiş ve rapor edilmiştir.

3.7.2. İnternet bağımlılığı ölçeği

Yürütülen ölçme aracının ikinci ölçeği olarak Günüş ve Kayri (2010) tarafından geliştirilen “İnternet Bağımlılığı Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek ortaöğretim kademesindeki 14-20 yaş aralığındaki öğrencilere uygulanarak geliştirilmiştir. İlk aşamada 96 madde olarak oluşturulan ölçek uzman görüşleri ve analizler sonucunda 35 madde halinde son haline getirilmiştir. Likert formatındaki ölçeğin derecelendirmeleri; “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklindedir. Ölçek maddeleri 5’ten 1’e doğru puanlandırılmış olup, “Tamamen Katılıyorum” derecesine 5 puan karşılık gelirken “Kesinlikle Katılmıyorum” derecesine 1 puan karşılık gelmektedir. Yani madde puanları 1’den 5’e doğru arttıkça bağımlılık düzeyi de artmaktadır. Ölçekten elde edilebilecek en düşük puan 35 iken en yüksek puan 175 dir. Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılıklarını değerlendirmek amacıyla kullanılan “İnternet Bağımlılık Ölçeği” nin alt boyutları “Yoksunluk”, “Kontrol Güçlüğü”, “İşlevsellikte Bozulma” ve “Sosyal İzolasyon” şeklinde dört boyutludur. Bu ölçekten elde edilen bilgiler araştırmanın bağımlı değişkenlerini oluşturmaktadır.

Nihai ölçek formunda bulunan 35 maddeye ilişkin Cronbach alfa (a) iç tutarlık katsayısı 95 olarak bulunmuştur. Dört faktörden oluşan ölçekte birinci alt boyutta 11 madde, ikinci alt boyutta 10 madde, üçüncü ve dördüncü alt boyutlarda ise 7 madde bulunmaktadır. İlk boyuta ait güvenilirlik katsayısı 0.877 (cronbach alpha), ikinci boyuta ait güvenilirlik katsayısı 0,855 (cronbach alpha); üçüncü boyuta ait güvenilirlik katsayısı 0.827 (cronbach alpha) ve dördüncü boyuta ait güvenilirlik katsayısı 0.791 (cronbach alpha), olarak bulunduğu belirtilmiştir (Günüş ve Kayri 2010).

3.8. Veri Toplama Formlarının Uygulanması

Araştırmada tanıtıcı bilgiler formu ve internet bağımlılığı ölçeği google formlar kullanılarak online iletişim kanallarından (e-posta ve whatsapp) paylaşılan linkler ile ulaşılan Üsküdar Üniversitesi fakülte öğrencilerine uygulanmıştır. Öğrencilerin e-posta adresleri gerekli etik kurul ve kurum izinleri alındıktan sonra öğrenci işlerinden temin edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin e-posta adreslerinden yeterli sayıda öğrenciye ulaşılamaması nedeni ile öğrencilere sınıf whatsapp gruplarından oluşturulan google formların linki paylaşarak ulaşılmıştır. Toplamda 360 kişiye ulaşılmaması planlanan

ancak 255 kişiye uygulanabilen internet bağımlılığı ölçeği sonucu elde edilen veri seti kayıp veriler ve uç değerler açısından incelenmiştir. Ayrıca araştırmada öğrencilere uygulanan kişisel bilgi formunda yer alan değişkenlere ait gruplarda ikinin altındaki gözlemler veri setinden silinmiştir. Verilerin ön analizi sonucunda 20 birey örnekleme dahil edilmemiş ve nihai araştırma sonuçları 235 bireye ait gözlemlere dayalı olarak raporlanmıştır. 235 kişinin 152 kişisi e-posta yolu ile 83 kişi whatsapp kanalı ile çalışmaya katılıp anket sorularını yanıtlamışlardır.

3.9. Verilerin Analizi

Araştırmada bireylerin bağımlılık durumlarının belirlenmesinde *İki Aşamalı Kümeleme Analizi* kullanılmıştır. Kümeleme analizinde temel amaç araştırmacının belirlediği ölçülere göre elde edilen gözlem sonuçları kapsamında birey ya da objeleri sahip oldukları özelliklere göre gruplara ayırmaktır (Hair et al. 1998). Kümeleme analizinde grup içi benzerlikler maksimum düzeyde iken gruplar arası benzerlikler minimum düzeyde olacak şekilde alt gruplar oluşturulmaktadır (Dymnicki and Henry 2011).

Araştırmada internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının bağımsız değişkenlere ait alt gruplara göre karşılaştırılmasında toplam puanların normal dağılmaması ve gruplarda yeterli gözlem bulunmaması nedeniyle non-parametrik testler kullanılmıştır. İki grubun ortalamasının karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi kullanılırken üç ve daha fazla grubun ortalama puanlarının karşılaştırılmasında Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeğine ait toplam puanları için yapılan betimsel analiz sonucunda ölçek ortalaması 71.35, standart sapması 21.94, ortancası 70.00, minimum değer 35.00 ve maksimum değer 175.00 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin bağımlılığının değerlendirilmesinde ölçek puanlarının normal dağılmaması nedeniyle ölçek toplam puanlarına ait ortanca değer sınır değer olarak kabul edilmiştir. Öğrencilerin yaklaşık %30'nun riskli grubu oluşturduğu ve grubun internet bağımlılık ölçeği ortalama puanının 98.62 olduğu; öğrencilerin yaklaşık olarak %72'sinin bağımlı olmayan grubu oluşturduğu ve grubun ortalamasının 60.92 olduğu tespit edilmiştir.

İnternet bağımlılık ölçeğinin uygulanması sonucu elde edilen sonuçların güvenilirliğinde ölçek alt boyutları Cronbach Alfa katsayısı; ölçeğin geneli ise Tabakalı Cronbach Alfa katsayısı ile analiz edilmiştir. Cronbach et al. (1965) alt boyutlara sahip ölçme araçlarından elde edilen birleşik puanların güvenilirliği için Tabakalı Cronbach Alfa (Stratified Cronbach Alpha) katsayısının kullanımı önermiştir. Tabakalı Cronbach Alfa katsayısı R programında, “sirt” (Robitzsch 2017) paketi kullanılarak hesaplanmıştır.

Tablo 3.1. İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Güvenirlik Analizi Sonucu

Ölçek ve Boyutları	Cronbach-Alfa
Yoksunluk	0,90
Kontrol güçlüğü	0,87
İşlevsellikte bozulma	0,87
Sosyal İzolasyon	0,89
İnternet Bağımlılık Ölçeği	0,95 (Tabakalı Alfa)

3.10. Etik Boyut

Araştırmanın etik kurallar doğrultusunda yapılabilmesi için Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır. Araştırmaya katılacak tüm öğrencilere araştırmanın amacı açıklanmıştır. Araştırmaya katılmak isteyen öğrenciler mail adreslerindeki veya çevirim içi diğer iletişim kanallarına ulaşan formları gönüllü olarak doldurarak araştırmaya katılmışlardır. Araştırmaya çevrimiçi ve gönüllü olarak katılım sağlayan öğrencileri bilgilendirmek amacı ile bilgilendirilmiş onay formu kullanılmıştır.

4.BULGULAR

Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve ilişkili faktörlerin incelendiği bu araştırmada, araştırma sonucunda elde edilen veriler aşağıdaki gibi özetlenmiştir;

1. Üniversite öğrencilerinin tanıtıcı özelliklerine (tanımlayıcı özelliklere, internet kullanım özelliklerine ve sosyal etkileşim özelliklerine) ilişkin bulgular

2. Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı mevcudiyeti ve bağımlılık düzeylerine ilişkin bulgular

3. Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği puan ortalamalarının tanıtıcı (tanımlayıcı özelliklere, internet kullanım özelliklerine ve sosyal etkileşim özelliklerine) özelliklerine göre incelenmesine ilişkin bulgular

4.1. Üniversite Öğrencilerinin Tanıtıcı Özelliklerine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve ilişkili faktörlerin incelenmesi kapsamında öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine ilişkin (*tanımlayıcı özelliklerine, internet kullanım özelliklerine ve sosyal etkileşim özelliklerine*) bulguların dağılımları betimsel istatistiklerden yüzde ve frekans aracılığı ile incelenmiştir.

Üniversite öğrencilerinde *tanımlayıcı özelliklerine* (fakülte, cinsiyet, yaş, ilişki durumu, aile yapısı, yaşanılan yer, aylık harcama miktarı) ilişkin bulguların dağılımları Tablo 4.1.' de, *internet kullanım özelliklerine* (günlük internet kullanım süresi, interneti kullanma amacı, en çok kullanılan sosyal ağ, algılanan internet bağımlılık düzeyi, öncelikli olarak internete ulaşma durumları, bilgiye ulaşma kaynağı) ilişkin bulguların dağılımları ve *sosyal etkileşim özelliklerine* (arkadaş arasındaki ilişki durumu, aile üyeleri ile bir araya geldiğinde yapılan aktivite) ilişkin bulguların dağılımları Tablo 4.2.'de incelenmiş ve tanımlanmıştır.

Tablo 4.1: Üniversite Öğrencilerinin Tanımlayıcı Özelliklerine İlişkin Bulguların Dağılımları

Tanımlayıcı Özellikler	N	Yüzde
<i>Fakülte</i>		
Sağlık bilimleri fakültesi	104	44,30
Mühendislik ve doğa bilimleri fakültesi	31	13,20
İnsan ve toplum bilimleri fakültesi	60	25,50
İletişim fakültesi	40	17,00

Tablo 4.1. (Devamı): Üniversite Öğrencilerinin Tanıtıcı Özelliklerine İlişkin Bulguların Dağılımları

Tanıtıcı Özellikler	N	Yüzde
Cinsiyet		
Kadın	164	69,80
Erkek	71	30,20
Yaş		
18-20	109	46,40
21-22	78	33,20
23-24	25	10,60
24 üstü	23	9,80
İlişki durumu		
Var	88	37,40
Yok	147	62,60
Aile yapısı		
Çekirdek aile	180	76,60
Geniş aile	48	20,40
Boşanmış aile (Anne-Baba ayrı)	7	3,00
Yaşadığı yer		
Evde(ailem ile birlikte)	171	72,80
Yurtta	25	10,60
Arkadaşım ile evde	26	11,10
Akraba yanında	13	5,50
Aylık harcama miktarı		
0-250 tl	171	72,80
251-500 tl	25	10,60
501-1000 tl	24	10,20
1001-3000 tl	13	5,50
3001 tl ve üzeri	2	0,90

Tablo 4.1'e göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaklaşık olarak %44'ünün sağlık bilimleri fakültesinde, yaklaşık olarak %13'ünün mühendislik ve doğa bilimleri fakültesinde, yaklaşık olarak %26'sının insan ve toplum bilimleri fakültesinde ve %17'sinin iletişim fakültesinde okuduğu görülmektedir

Üniversite öğrencilerinin cinsiyetine göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.1'de sunulmuştur. Buna göre, kadın öğrencilerin katılma oranının yaklaşık olarak %70, erkek öğrencilerin katılma oranının %30 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.1'e göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaklaşık olarak %46'sının 18-20 yaş aralığında, yaklaşık olarak %33'ünün 21-22 yaş aralığında, yaklaşık olarak %11'inin 23-24 yaş aralığında, yaklaşık olarak %10'unun 24 üstü yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin ilişki durumuna göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.1'de sunulmuştur. Tablo 4.1'e göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaklaşık olarak %37'sinin ilişkisinin olduğu (sevgili, nişanlı, sözlü ya da evli) yaklaşık olarak %63'ünün ise ilişkisinin olmadığı görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin aile yapısına göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.1'de sunulmuştur. Tablo 4.1'e göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaklaşık olarak %77'sinin çekirdek aile, yaklaşık olarak %20'sinin geniş aile, %3'ünün ise boşanmış aile yapısına sahip olduğu görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin yaşadığı yere göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.1'de sunulmuştur. Tablo 4.1'e göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaklaşık olarak %73'ünün ailesi ile birlikte, yaklaşık olarak %11'inin yurttan, yaklaşık olarak %11'inin arkadaşı ile evde, yaklaşık olarak %6'sının akrabasının yanında yaşadığı görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin aylık harcama miktarına göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.1'de sunulmuştur. Tablo 4.1'e göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaklaşık olarak %19'unun aylık harcama miktarının 0-250 TL arasında olduğu, yaklaşık olarak %35'inin aylık harcama miktarının 251-500 TL arasında olduğu, yaklaşık olarak %29'unun aylık harcama miktarının 501-1000 TL arasında olduğu, yaklaşık olarak %13'ünün aylık harcama miktarının 1001-3000 TL arasında olduğu ve yaklaşık olarak %4'ünün ise aylık harcama miktarının 3001 ve üzerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2: Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanım Özelliklerine ve Sosyal Etkileşim Özelliklerine İlişkin Bulguların Dağılımları

İnternet Kullanım Özellikleri ve Sosyal Etkileşim Özellikleri	N	Yüzde
İnternet Kullanım Süresi		
1-3 saat	89	37,90
4-6 saat	95	40,40
7 saat ve fazla	51	21,70
İnterneti Kullanım Amacı		
Ödev takibi	20	8,50
Hobi	49	20,90
Güncel olayları takip etme	100	42,60
E-posta takibi	6	2,60
Online oyun	7	3,00
Webde sörf	53	22,60
En Çok Kullanılan Sosyal Ağ		
Facebook	14	6,00
Whatsapp	129	54,90
Twitter	12	5,10
Instagram	80	34,00
Algılanan İnternet Bağlılık Düzeyi		
Hiç bağlı değil	33	14,00
Oldukça bağlı	79	33,60
Çok bağlı	17	7,20
Bağlı değil; hobi	66	28,10
İnternetsiz bir yaşam düşünememe	40	17,00
İnternete Ulaşma Durumu		
Sabah uyanır uyanmaz doğrudan telefon ve internete bakma	152	64,70
Sabah diğer işleri bitirdikten sonra telefon ve internete bakma	62	26,40
Sabah internet ile uğraşmama	21	8,90
Bilgiye Ulaşma Kaynağı		
Üniversite kütüphanesi ve diğer kütüphaneler	15	6,40
Ders notları ve üniversite öğretim görevlileri	43	18,30
İnternet aracılığı ile ulaşılan kaynaklar	172	73,20
Diğer(makale ve dergiler)	5	2,10
Algılanan Arkadaş İlişkisi Memnuniyeti		
Çok iyi	199	84,70
İyi	34	14,50
Kötü	2	0,90
Arkadaş Sayısını Yeterli Bulma Durumu		
Yeterli	186	79,10
Yetersiz	26	11,10
Kararsız	23	9,80
Aile Üyeleri İle Yapılan Aktivite		
Sohbet ederiz	131	55,70
Film-TV izleriz	82	34,90
Eğlence amaçlı oyunlar oynarız	2	0,90
Cep telefonu ya da bilgisayardan internette vakit geçiririz	18	7,70
Bir araya gelmeyiz	2	0,90

Üniversite öğrencilerinin günlük internet kullanım süresine göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.2’de sunulmuştur. Tablo 4.2’ye göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaklaşık olarak %38’inin günlük internet kullanım süresinin 1-3 saat arasında olduğu, yaklaşık olarak %40’ının günlük internet kullanım süresinin 4-6 saat arasında olduğu ve yaklaşık olarak %22’sinin ise günlük internet kullanım süresinin 7 saat ve üzerinde olduğu görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin interneti kullanma amacına göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.2’de sunulmuştur. Tablo 4.2’ye göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaklaşık olarak %43’ü interneti güncel olayları takip etmek için kullandığını belirtmiştir. Öğrencilerin yaklaşık olarak %21’i interneti hobi ve webde sörf amacıyla kullandığını belirtirken yaklaşık olarak %9’unun interneti ödev takibi için kullandığını belirttiği görülmektedir. İnterneti çevrimiçi oyun ve e-posta takibi ile online alışveriş için kullandığını belirten öğrencilerin yüzdesi ise yaklaşık olarak sırasıyla %3 ve %1’dir.

Üniversite öğrencilerinin en çok kullandığı sosyal ağa göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.2’de sunulmuştur. Tablo 4.2’ye göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %6’sının facebook, yaklaşık olarak %55’inin whatsapp, yaklaşık olarak %5’inin twitter ve %34’ünün instagram kullandığı görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin algıladıkları internet bağımlılık düzeylerine göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.2’te sunulmuştur. Tablo 4.2’e göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %14’ü internete bağlı olmadıklarını tanımlarken yaklaşık olarak %28’si interneti kendileri için bir hobi olarak gördüğünü belirtmiştir. Yine öğrencilerin yaklaşık olarak %34’ünün kendilerini internetle ilgili aktivitelere oldukça bağlı, yaklaşık olarak %7’sinin kendilerini internetle ilgili aktivitelere çok bağlı ve %17’sinin internetsiz bir yaşam düşünemediğini belirttiği görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin öncelikli olarak internete ulaşma durumuna göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.2’de sunulmuştur. Tablo 4.2’ye göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaklaşık olarak %65’i uyanır uyanmaz doğrudan telefon ve internete baktığını belirtirken yaklaşık olarak %26’sının ise diğer işlerini bitirdikten sonra telefon ve internet ile uğraştığını, yaklaşık olarak %9’unun ise sabahları internet ile uğraşmadığını belirttiği görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin bilgiye ulaşma kaynağına göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.2’de sunulmuştur. Tablo 4.2’ye göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaklaşık olarak %6’sının kütüphaneleri, yaklaşık olarak %18’inin ders notları ve üniversite öğretim görevlilerini ve yaklaşık olarak %73’ünün ise interneti kullandıklarını belirttiği görülmektedir. Öğrencilerin yaklaşık olarak %2’si diğer kaynakları kullandığını belirtmiştir.

Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve ilişkili faktörlerin incelenmesi kapsamında araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin *sosyal etkileşim özelliklerine* (arkadaş arasındaki ilişki durumu, arkadaş sayısını yeterli bulma durumu, aile üyeleri ile bir araya gelindiğinde yapılan aktivite) ilişkin dağılımlarının nasıl olduğu betimsel istatistiklerden yüzde ve frekans aracılığıyla incelenmiştir.

Üniversite öğrencilerinin algıladıkları arkadaş ilişkileri memnuniyeti durumuna göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.2’de sunulmuştur. Tablo 4.2’ye göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaklaşık olarak %85’i arkadaş ilişkileri memnuniyetini arkadaşlarını ile aram çok iyi olarak tanımlarken yaklaşık olarak %15’i arkadaşlarını ile aram iyidir olarak tanımlamaktadır. Yine öğrencilerin yaklaşık olarak % 1’inin ise arkadaş ilişkileri memnuniyetini arkadaşlarını ile aram kötüdür olarak tanımladığı görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin algılanan arkadaş sayısı yeterliliği durumuna göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.2’de sunulmuştur. Tablo 4.2’ye göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaklaşık olarak %79’unun sahip oldukları arkadaş sayısını yeterli bulduğu, yaklaşık olarak %11’inin ise sahip oldukları arkadaş sayısını yetersiz bulduğu görülmektedir. Yine öğrencilerin yaklaşık olarak %10’unun sahip oldukları arkadaş sayısını yeterliliği konusunda kesin karar veremediği ve kararsızım olarak fikir belirttiği görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin aileleri ile bir araya geldiklerinde yaptıkları aktiviteye göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.2’de sunulmuştur. Tablo 4.2’ye göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaklaşık olarak % 56’sı aileleri ile bir araya geldiğinde sohbet ettiklerini, yaklaşık olarak %35’i aileleri ile bir araya geldiğinde film-televizyon izlediklerini, yaklaşık olarak % 1’i aileleri ile bir araya geldiğinde oyun oynadıklarını ve yaklaşık olarak % 8’i aileleri ile bir araya geldiğinde cep telefonu ya da

bilgisayardan internette vakit geçirdiklerini belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerin yaklaşık olarak %1'inin aileleri ile bir araya gelmediğini belirttiği görülmektedir.

4.2. Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı Mevcudiyeti ve Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılıklarının mevcut olup olmadığı ve araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılıklarının hangi düzeyde olduğu “İki Aşamalı Kümeleme Analizi” aracılığıyla incelenmiştir.

Tablo 4.3: Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeyi Puan Ortalamaları

Puan Ortalamaları	N	Ortalama	Yüzde
Riskli grup	65	98,62	27,7
Bağımlı olmayan grup	170	60,92	72,3
Toplam	235		100,00

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeğine ait toplam puanları için yapılan betimsel analiz sonucunda ölçek ortalaması 71.35, standart sapması 21.94, ortancası 70.00, minimum değer 35.00 ve maksimum değer 175.00 olarak bulunmuştur. Öğrencilerinin bağımlılığın değerlendirilmesinde ölçek puanlarının normal dağılmaması nedeniyle ölçek toplam puanlarına ait ortanca değer sınır değer olarak kabul edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin bağımlılık durumlarının belirlenebilmesi için yapılan kümeleme analizi sonuçları Tablo 4.3’de sunulmuştur. Tablo 4.3 incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin sınır değeri de dikkate alarak “bağımlılık riski taşıyan grup” ve “bağımlı olmayan grup” olarak iki kümede toplandığı görülmektedir. Öğrencilerin yaklaşık %30’nun riskli grubu oluşturduğu ve grubun internet bağımlılık ölçeği ortalama puanının 98.62 olduğu görülmektedir. Yine öğrencilerin yaklaşık olarak %72’sinin bağımlı olmayan grubu oluşturduğu ve grubun ortalamasının 60.92 olduğu görülmektedir.

4.3. Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Tanımlayıcı Özellikler, İnternet kullanım Özellikleri ve Sosyal Etkileşim Özelliklerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ölçeği puan ortalamalarının tanımlayıcı özellikler, internet kullanım özellikleri ve sosyal etkileşim özelliklerine göre

incelenmesine ilişkin bulgular iki gruptan oluşan demografik özellikler için Mann Whitney U testi ile incelenirken ikiden fazla gruptan oluşan demografik özellikler için Kruskal Wallis testi ile incelenmiştir.

Tablo 4.4: Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Puan Ortalamalarının Tanımlayıcı Özelliklere Göre Dağılımı

Tanımlayıcı Özellikler	İnternet Bağımlılığı Ölçeği				p
	N	Sıra Ortalaması	Sd	Ki-kare	
Fakülte					
Sağlık Bilimleri Fakültesi	104	115,1	3	1,002	0,80
Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi	31	121,18			
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	60	124,53			
İletişim Fakültesi	40	113,3			
	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Cinsiyet					
Kadın	164	121,19	19876	5298,5	0,27
Erkek	71	110,63	7855		
İlişki Durmu					
İlişkisi Var	88	111,83	9841	5925	0,28
İlişkisi Yok	147	121,69	17889		

Tablo 4.4. (Devamı): Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Puan Ortalamalarının Tanımlayıcı Özelliklere Göre Dağılımı

Tanımlayıcı Özellikler	İnternet Bağımlılığı Ölçeği				p
	N	Sıra Ortalaması	Sd	Ki-kare	
Yaş					
18-20	109	115,23	3	1,262	0,74
21-22	78	120,35			
23-24	25	129,52			
24 üstü	23	110,63			
Aile Yapısı					
Çekirdek Aile	180	115,26	2	2,211	0,33
Geniş Aile	48	130,4			
Boşanmış Aile (Anne- baba ayrı)	7	103,43			
Yaşadığı Yer					
Evde (Ailem ile birlikte)	171	111,84	4	5,971	0,20
Yurtta	25	133,88			
Arkadaşım ile evde	26	129,17			
Akaba yanında	13	148,12			
Aylık Harcama Miktarı					
0-250 tl	45	93,91	4	12,926	0,01*
251-500 tl	83	116,55			
501-1000 tl	67	139,46			
1001-3000 tl	31	109,21			
3001 tl e üzeri	9	122,28			

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının fakülteye göre Kruskal Wallis testi sonucu Tablo 4.4'te sunulmuştur. Tablo 4.4'e göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının fakülteye göre farklılaşmadığı görülmektedir (Ki kare= 1.002; p=0.80).

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının cinsiyete göre Mann Whitney U testi sonucu Tablo 4.4'te sunulmuştur. Tablo 4.4'e göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir (U=5298.5; p=0.27).

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının yaşa göre Kruskal Wallis testi sonucu Tablo 4.4'te sunulmuştur. Tablo 4.4'e göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının yaşa göre farklılaşmadığı görülmektedir (Ki kare= 1.262; p=0.74).

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının ilişki durumuna göre Mann Whitney U testi sonucu Tablo 4.4'te sunulmuştur. Tablo 4.4'e göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının ilişki durumuna göre farklılaşmadığı görülmektedir (U=5925; p=0.28).

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının aile yapısına göre Kruskal Wallis testi sonucu Tablo 4.4'te sunulmuştur. Tablo 4.4'e göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının aile yapısına göre farklılaşmadığı görülmektedir (Ki kare= 2.211; p=0.33).

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının yaşanılan yere göre Kruskal Wallis testi sonucu Tablo 4.4'te sunulmuştur. Tablo 4.4'e göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının yaşanılan yere göre farklılaşmadığı görülmektedir (Ki kare= 5.971; p=0.20).

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının aylık harcama miktarına göre Kruskal Wallis testi sonucu Tablo 4.4'te sunulmuştur. Tablo 4.4'e göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının aylık harcama miktarına göre farklılaştığı görülmektedir (Ki kare= 12.926; p=0.01). Gözlenen farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için

grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann Whitney U testi yapılmıştır. Mann Whitney U testi sonucunda aylık harcaması 0-250 TL ile 501-1000 TL arasında ($U=922.500$; $p=0.00$), 251-500 TL ile 501-1000 TL arasında ($U=2230.000$; $p=0.04$) ve 501-1000 TL ile 1001-3000TL arasında ($U=763.500$; $p=0.04$) olan öğrencilerin internet bağımlılık ölçek ortalamaları arasında fark gözlenmiştir. Anlamlı fark gözlenen grupların ölçek ortalamaları ise aylık harcaması 0-250 TL, 251-500 TL, 501-1000 TL, 1001-3000TL için sırasıyla $\bar{X}=63.00$; 70.90 ; 76.87 ; 68.32 'dir.

Tablo 4.5: Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Puan Ortalamalarının İnternet Kullanım Özellikleri ve Sosyal Etkileşim Özelliklerine Göre Dağılımı

İnternet Kullanım Özellikleri ve Sosyal Etkileşim Özellikleri	İnternet Bağımlılığı Ölçeği				p
	N	Sıra Ortalaması	Sd	Ki-kare	
Günlük İnternet Kullanım Süresi					
1-3 saat	89	95,12	2	23,28	0,00*
4-6 saat	95	121			
7 saat ve fazla	51	152,33			
İnternet Kullanım Amacı					
Ödev Takibi	20	95,03	6	9,22	0,16
Hobi	49	122,63			
Güncel olayları Takio Etme	100	122,76			
E-posta Takibi	6	59,25			
Online oyun	7	134,43			
Webde Sorf	53	115,26			

Tablo 4.5 (Devamı): Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Puan Ortalamalarının İnternet Kullanım Özellikleri ve Sosyal Etkileşim Özelliklerine Göre Dağılımı

İnternet Kullanım Özellikleri ve Sosyal Etkileşim Özellikleri	İnternet Bağımlılığı Ölçeği				p
	N	Sıra Ortalaması	Sd	Ki-kare	
En Çok Kullanılan Sosyal Ağ					
Facebook	14	108,89	3	8,17	0,04*
Whatsaap	129	112,43			
Twitter	12	169,58			
İnstagram	80	120,83			
Algılanan İnternete Bağlılık Düzeyi					
Hiç Bağlı Değil	33	78,17	4	30,97	0,00*
Oldukça Bağlı	79	117,91			
Çok Bağlı	17	130,79			
Bağlı Değil; Hobi	66	107,52			
İnternetsiz Bir Yaşam Düşünememe	40	162,9			
Öncelikli Olarak İnternete Ulaşma Durumu					
Sabah Uyanır Uyanmaz Doğrudan Telefon ve İnternete Bakma	152	129,95	2	14,11	0,00*
Sabah Diğer İşleri Bitirdikten Sonra Telefon ve İnternete Bakma	62	99,99			
Sabah İnternet İle Uğraşmama	21	84,64			
Bilgiye Ulaşma Kaynağı					
Üniversite Kütüphanesi ve Diğer Kütüphaneler	15	106,33	3	9,54	0,02*
Ders Notları ve Üniversite Öğretim Görevlileri	43	98,23			
İnternet Aracılığı İle Ulaşılan Kaynaklar	172	125,57			
Diğer (makaleler ve dergiler)	5	62,60			

Tablo 4.5 (Devamı): Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Puan Ortalamalarının İnternet Kullanım Özellikleri ve Sosyal Etkileşim Özelliklerine Göre Dağılımı

İnternet Kullanım Özellikleri ve Sosyal Etkileşim Özellikleri	İnternet Bağımlılığı Ölçeği				p
	N	Sıra Ortalaması	Sd	Ki-kare	
Algılanan Arkadaş İlişkisi Memnuniyeti					
Çok İyi	199	112,40	2	8,83	0,01*
İyi	34	148,82			
Kötü	2	151,50			
Algılanan Arkadaş Sayısını Yeterliliği					
Yeterli	186	113,52	2	4,54	0,10
Yetersiz	26	142,42			
Kararsız	1723	126,63			
Aile Üyeleri İle Gerçekleştirilen Etkinlik					
Sohpet Etme	131	101,23	4	21,22	0,00*
Filim-Televizyon İzleme	82	133,36			
Eğlence Amaçlı Oyunlar Oynama	2	134,5			
Cep Telefonu yada Bilgisayardan İnternette Vakı Geçirme	8	161,97			
Bir Araya Gelmeme	2	174,75			

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının günlük internet kullanım süresine göre Kruskal Wallis testi sonucu Tablo 4.5’de sunulmuştur. Tablo 4.5’e göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının günlük internet kullanım süresine göre farklılaştığı görülmektedir (Ki kare= 23.28; p=0.00). Gözlenen farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann Whitney U testi

yapılmıştır. Mann Whitney U testi sonucunda günlük internet kullanım süresi 1-3 saat olan grup ile 4-6 saat olan grup arasında ($U= 3226.00$; $p=0.00$), 1-3 saat olan grup ile 7 saat ve üzeri olan grup arasında ($U= 1235.00$; $p=0.00$) ve 4-6 saat olan grup ile 7 saat ve üzeri olan grup arasında ($U=1706.00$; $p=0.00$) farklılık olduğu bulunmuştur. Grupların internet bağımlılık ölçeği toplam puanı ortalamaları ise internet kullanım süresi 1-3 saat, 4-6 saat ve 7 saat ve üzeri için sırasıyla $\bar{X} =64.30$; 70.82 ; 84.62 'dir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının interneti kullanım amacına göre Kruskal Wallis testi sonucu Tablo 4.5'de sunulmuştur. Tablo 4.5'e göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının interneti kullanım amacına göre farklılaşmadığı görülmektedir (Ki kare= .22; $p=0.16$).

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının en çok kullanılan sosyal ağa göre Kruskal Wallis testi sonucu Tablo 4.5'de sunulmuştur. Tablo 4.5'e göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının günlük en çok kullanılan sosyal ağa göre farklılaştığı görülmektedir (Ki kare= 8.17; $p=0.04$). Gözlenen farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann Whitney U testi yapılmıştır. Mann Whitney U testi sonucunda en çok kullanılan sosyal ağlardan facebook ile twitter arasında ($U= 42.00$; $p=0.03$), whatsapp ile twitter arasında ($U= 372.50$; $p=0.00$) ve twitter ile instagram arasında ($U=304.50$; $p=0.04$) farklılık olduğu bulunmuştur. Grupların internet bağımlılık ölçeği toplam puanı ortalamaları ise en çok kullanılan ağa göre facebook, whatsapp, twitter ve instagram için sırasıyla $\bar{X} =69.64$; 69.20 ; 83.91 ; $73,23$ 'dür.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının algılanan internet bağımlılık düzeyine göre Kruskal Wallis testi sonucu Tablo 4.5'de sunulmuştur. Tablo 4.5'e göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının algılanan internet bağımlılık düzeyine göre farklılaştığı görülmektedir (Ki kare= 30.97; $p=0.00$). Gözlenen farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann Whitney U testi yapılmıştır. Mann Whitney U testi sonucunda internete hiç bağlı değilim grubu ile internet ile ilgili aktivitelere oldukça bağımlı grubu arasında ($U= 847.00$; $p=0.00$), internete hiç bağlı değilim grubu ile internet ile ilgili aktivitelere çok bağımlı grubu

arasında ($U= 161.50$; $p=0.01$), internete hiç bağılı değilim grubu ile internet benim için bir hobi grubu arasında ($U= 798.00$; $p=0.03$), internete hiç bağılı değilim grubu ile internetsiz bir yaşam düşünemiyorum grubu arasında ($U= 212.00$; $p=0.00$), internet ile ilgili aktivitelere oldukça bağılıyım grubu ile internet benim için bir hobi grubu arasında ($U= 962.50$; $p=0.00$) ve internet benim için bir hobi grubu ile internetsiz bir yaşam düşünemiyorum grubu arasında ($U= 675.50$; $p=0.00$) farklılık olduğu bulunmuştur. Grupların internet bağımlılık ölçeği toplam puanı ortalamaları ise gruplara göre sırasıyla $\bar{X}=59.70$; 70.56 ; 75.82 ; 67.24 ; 87.37 'dir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının öncelikli olarak internete ulaşma durumuna göre Kruskal Wallis testi sonucu Tablo 4. 5'de sunulmuştur. Tablo 4.5'e göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının öncelikli olarak internete ulaşma durumuna göre farklılaştığı görülmektedir ($Ki\ kare= 14.11$; $p=0.00$). Gözlenen farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann Whitney U testi yapılmıştır. Mann Whitney U testi sonucunda sabah uyanır uyanmaz doğrudan telefon ve internete bakma grubu ile sabah diğer işleri bitirdikten sonra telefon ve internet ile uğraşma grubu arasında ($U= 3481.00$; $p=0.00$) ve sabah uyanır uyanmaz doğrudan telefon ve internete bakma grubu ile sabah internet ile uğraşmama grubu arasında ($U= 1010.00$; $p=0.01$) farklılık olduğu bulunmuştur. Grupların internet bağımlılık ölçeği toplam puanı ortalamaları ise gruplara göre sırasıyla $\bar{X}=75.36$; 64.82 ; 61.57 'dir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının bilgiye ulaşma kaynaklarına göre Kruskal Wallis testi sonucu Tablo 4.5'de sunulmuştur. Tablo 4.5'e göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının bilgiye ulaşma kaynaklarına göre farklılaştığı görülmektedir ($Ki\ kare= 9.54$; $p=0.02$). Gözlenen farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann Whitney U testi yapılmıştır. Mann Whitney U testi sonucunda ders notları ve üniversite öğretim görevlileri grubu ile internet aracılığı ile ulaşılan kaynaklar grubu arasında ($U= 2819.50$; $p=0.02$) ve İnternet aracılığı ile ulaşılan kaynaklar grubu ile diğer grubu arasında ($U= 208.50$; $p=0.05$) farklılık olduğu bulunmuştur. Grupların internet bağımlılık ölçeği toplam puanı ortalamaları ise gruplara göre sırasıyla $\bar{X}=69.40$; 64.93 ; 73.55 ; 56.60 'dir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının algıladıkları arkadaş ilişkisi memnuniyeti durumuna göre Kruskal Wallis testi sonucu Tablo 4.5’de sunulmuştur. Tablo 4.5’e göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının algıladıkları arkadaş ilişkisi memnuniyeti durumuna göre farklılaştığı görülmektedir (Ki kare= 8.83; p=0.01). Gözlenen farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann Whitney U testi yapılmıştır. Mann Whitney U testi sonucunda yalnızca arkadaşlarım ile aram çok iyidir ile arkadaşlarım ile aram iyidir grubu arasında (U= 2329.00; p=0.00) farklılık olduğu bulunmuştur. Grupların internet bağımlılık ölçeği toplam puan ortalamaları ise gruplara göre sırasıyla $\bar{X}$ =69.61; 80.53; 88,50’dir

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının algılanan arkadaş sayısı yeterliliğine göre Kruskal Wallis testi sonucu Tablo 4.5’de sunulmuştur. Tablo 4.5’e göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının algılanan arkadaş sayısı yeterliliğine göre farklılaşmadığı görülmektedir (Ki kare= 4.54; p=0.10).

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının aileleri ile bir araya geldiklerinde yaptıkları aktiviteye göre Kruskal Wallis testi sonucu Tablo 4.5’de sunulmuştur. Tablo 4.5’e göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının aileleri ile bir araya geldiklerinde yaptıkları aktiviteye göre farklılaştığı görülmektedir (Ki kare= 8.83; p=0.01). Gözlenen farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann Whitney U testi yapılmıştır. Mann Whitney U testi yalnızca sohbet ederiz grubu ile film-televizyon izleriz grubu arasında (U= 3889.50; p=0.00) ve sohbet ederiz grubu ile cep telefonu ya da bilgisayardan internette vakit geçiririz grubu arasında (U= 581.50; p=0.00) farklılık olduğu bulunmuştur. Grupların internet bağımlılık ölçeği toplam puanı ortalamaları ise gruplara göre sırasıyla $\bar{X}$ =66.21; 75.45; 80.50; 88.22; 79.00’dur.

5. TARTIŞMA

Üsküdar Üniversitesi fakülte öğrencilerinin tanıtıcı özellikler formundaki tanıtıcı bilgileri, internet kullanım özellikleri ve sosyal etkileşim özellikleri ile internet bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişki bu bölümde tartışılacaktır.

Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve ilişkili faktörlerin incelendiği araştırmada veriler tanıtıcı bilgiler formu ve internet bağımlılığı ölçeği ile toplanmıştır. Ulaşılan bulgular literatürdeki bilgiler doğrultusunda ilişkilendirilerek aşağıda tartışılmaktadır.

Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve ilişkili faktörlerin incelendiği bu araştırmada öğrencilerin tanıtıcı bilgilerine ilişkin bulgular incelendiğinde öğrencilerin okumakta oldukları fakülteye ilişkin bulgular Tablo 4.1’de yer almaktadır. Buna göre Tablo 4.1’de araştırmaya katılan 235 öğrencinin %44.30’unun sağlık bilimleri fakültesi; %13.20’sinin mühendislik ve doğa bilimleri fakültesi; %25.50’sinin insan ve toplum bilimleri fakültesi; %17’sinin ise iletişim fakültesi öğrencisi olduğu görülmektedir. Bulgulara göre araştırmaya en fazla katılım *Sağlık Bilimleri Fakültesi’nden* sağlanmıştır.

Araştırmaya katılan 235 öğrencinin %69.80’i kadın; %30.20’si erkektir. En fazla katılımın 18-20 yaş aralığında olduğu bu araştırmada, öğrencilerin yaklaşık olarak %46.40’ı 18-20 yaş aralığında; %33.20’si 21-22 yaş aralığında; %10.60’ı 23-24 yaş aralığında ve %9.8’inin 24 üstü yaşa sahip olduğu Tablo 4.1’de görülmektedir.

Araştırmada öğrencilerin ilişki durumları incelendiğinde büyük bir oranının ilişkisinin olmadığı görülmektedir (Tablo 4.1). İlişki durumlarına ait bulguların yüzde dağılımlarında %37.40’ının ilişkisi olduğu (sevgili, sözlü, nişanlı ya da evli); %62.60’ının ilişkisi olmadığı Tablo 4.1’de görülmektedir.

Öğrencilerin aile yapılarına ilişkin bulgular incelendiğinde ise büyük bir oran ile %76.6’sının çekirdek aile; %20.40’ının geniş aile; %3’ünün boşanmış (anne- baba ayrı) aile yapısına sahip olduğu Tablo 4.1’de görülmektedir.

Araştırmada öğrencilerin büyük bir oranının (%71.90) 1-3 arası kardeş sayısına sahip olduğu bulunmuştur. Kardeş sayılarına ait bulguların %4.30’unun tek çocuk;

%71.90'nın 1-3 kardeş arası; %23.80'inin üç kardeşten fazla olduğunu Tablo 4.1' de görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve ilişkili faktörlerin incelendiği bu araştırmada; öğrencilerin yaşadığı yere göre bulgular incelendiğinde %72.80'inin evde (aile ile birlikte) ; %10.60'nın yurttta; %11.10'unun arkadaşı ile evde; %5.50'sinin akraba yanında yaşadığı görülmektedir (Tablo 4.1). Araştırmada öğrencilerin büyük bir oranının (%72.80) evde (aile ile birlikte) yaşadığı saptanmıştır.

Araştırmada öğrencilerin aylık harcama miktarına ilişkin bulgular incelendiğinde; %19.10'unun 0-250 tl arası; %35.30'unun 251-500 tl arası; %28.50'sinin 501-1000 tl arası; %13.20' sinin 1001-3000 tl arası; %3.80'inin 3001 tl ve üzeri olduğu Tablo 4.1'de görülmektedir.

Araştırmada öğrencilerin günlük ortalama internet kullanım sürelerine ilişkin bulgular incelendiğinde; %37.90'unun 1-3 saat arası; %40.40'ının 4-6 saat arası; %21.70'inin 7 saat ve fazla internet kullanım sürelerine sahip olduğu görülmektedir (Tablo 4.2). Araştırmaya göre öğrencilerin büyük bir oranının (%40.40) günde 4-6 saat arası internete zaman ayırdığı bulunmuştur.

Öğrencilerin interneti kullanım amacına ilişkin bulgular incelendiğinde ise, %42,60'nın güncel olayları takip etme, %21,30'unun webde sörf, %20,90'nın hobi, %8,50'sinin ödev takibi, %3'ünün online oyun, %2,60'nın e-posta takibi, %1,30'unun online alışveriş olduğu Tablo 4.2'de görülmektedir.

Öğrencilerin en çok kullandıkları sosyal ağa ilişkin bulgular incelendiğinde ise, %6'sının facebook, %54.90'nın whatsapp, %5.10'unun twitter, %34'ünün instagram kullanıcısı olduğu görülmektedir (Tablo 4.2). Araştırmaya göre öğrencilerin en sık vakit geçirdiği sosyal paylaşım ağının whatsapp olduğu bulunmuştur.

Araştırmada öğrencilerin tanımladıkları internet bağımlılık düzeylerine ilişkin bulgular incelendiğinde; %14'ünün internete hiç bağlı değilim; %33,60'nın internet ile ilgili aktivitelere oldukça bağılıyım; %7,20'sinin internet ile ilgili aktivitelere çok bağılıyım; %28,10'unun internet benim için bir hobi; %17'sinin internetsiz bir yaşam düşünemiyorum tanımlamaları ile dağılım gösterdikleri Tablo 4.2'de görülmektedir.

Araştırmada öğrencilerin öncelikli olarak internete ulaşma durumları ile ilgili bulgular incelendiğinde; %64.70'inin sabah uyanır uyanmaz doğrudan telefon ve internete baktığı; %26.40'ının sabah diğer işleri bitirdikten sonra telefon ve internet ile baktığı; %8.9'unun sabahları internet ile uğraşmadığı Tablo 4.2'de görülmektedir.

Öğrencilerin bilgiye ulaşma kaynaklarına ilişkin bulgular incelendiğinde ise; %6.40 öğrencinin üniversite kütüphanesi ve diğer kütüphaneler aracılığı ile; %18.30 öğrencinin ders notları ve üniversite öğretim görevlileri aracılığı ile; %73.20 öğrencinin internet aracılığı ile ulaşılan kaynaklar aracılığı ile; %2.10 öğrencinin diğer kaynaklar (makale ve dergiler) olarak tanımladığı kaynaklar aracılığı ile bilgiye ulaştığı görülmektedir (Tablo 4.2). Araştırmaya göre öğrencilerin bilgiye ulaşma amaçlı en çok tercih ettikleri kaynağın %73,20 oran ile “internet aracılığı ile ulaşılan” kaynaklar olduğu bulunmuştur.

Araştırmada bireylerin algılanan arkadaş ilişkisi memnuniyetine ilişkin bulgular incelendiğinde, öğrencilerin %84.70'inin arkadaşlarım ile aram çok iyidir; %14.50'sinin arkadaşlarım ile aram iyidir; %0.90'ının arkadaşlarım ile aram kötüdür şeklinde ifade ettiği Tablo 4.2'de görülmektedir. Ayrıca araştırmadan elde edilen bulgularda öğrencilerin %79.10'unun arkadaş sayısını yeterli bulduğunu; %11.10'unun arkadaş sayısını yeterli bulmadığını; %9.80'inin arkadaş sayısının yeterli olup olmadığı konusunda kararsız olduğunu görmekteyiz (Tablo 4.2).

Üniversite öğrencilerinin aileleri ile bir araya geldiklerinde yaptıkları aktiviteye ilişkin bulgular incelendiğinde öğrencilerin yaklaşık olarak %56'sı aileleri ile bir araya geldiğinde sohbet ettiklerini, yaklaşık olarak %35'i aileleri ile bir araya geldiğinde film-televizyon izlediklerini, yaklaşık olarak % 8'i aileleri ile bir araya geldiğinde cep telefonu ya da bilgisayardan internette vakit geçirdiklerini ve yaklaşık olarak % 1'i aileleri ile bir araya geldiğinde oyun oynadıklarını belirtmiştir (Tablo 4.2).

Araştırmada bireylerin internet bağımlılık düzeylerine ilişkin bulgular incelendiğinde öğrencilerin %27.7'sinin “98.62” internet bağımlılık ölçeği ortalama puanı ile bağımlılık riski taşıyan grubu oluşturduğu ve %72.3'ünün “60.92” internet bağımlılık ölçeği ortalama puanı ile bağımlı olmayan grubu oluşturduğu Tablo 4.3' de görülmektedir. Balcı ve Gülnar (2009) üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı ve internet bağımlılarının profili adlı araştırmasında Selçuk Üniversitesinde

953 üniversite öğrencisi ile çalışmıştır. Çalışma sonuçlarında öğrencilerin %23.2'sini internet bağımlısı, %28.4'ünü riskli internet kullanıcısı, %48.4'ünü internet bağımlısı olmayan grup olarak tespit etmiştir.

Canan (2010) Düzce Üniversitesi'nden araştırmaya katılan 1034 öğrenci ile çalışmış ve araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı yaygınlığını %9.7 olarak bildirmiştir. Alaçam (2012) Denizli bölgesi üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı görülme sıklığı ve yetişkin dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ile ilişkisini inceleme amaçlı gerçekleştirdiği araştırmasına 2096 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin %0.6'sının internet bağımlılığı ve %8'inin riskli internet kullanımı davranışı gösterdiğini tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin %8.6'sının sorunlu internet kullanım oranına sahip olduğunu bildirmiştir. Turan (2015) Ankara Başkent Üniversitesi öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmasında 397 öğrencinin %1.8'ini internet bağımlılık riski taşıyan grup, %22.6'sını muhtemel bağımlılık riski taşıyan grup, %75.6'sını internet bağımlılık riski olmayan grup olarak bulmuştur. Çam ve Nur (2015) Giresun kentinde üç liseden toplam 1175 öğrenci katılımı ile çalışmasını gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda problemlili internet kullanımı prevalansını %7.1 olarak tespit etmiştir. Akdağ ve ark. (2014) üniversite öğrencilerinin internet bağımlılıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenme amaçlı İnönü Üniversitesi lisan öğrencileri ile çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Araştırmaya katılan 1325 lisans öğrencisinin %1.3'ünün internet bağımlılıklarını yüksek düzeyde, %15.1'inin internet bağımlılıklarını orta düzeyde ve %83.6'sının internet bağımlılık oranını düşük düzeyde bulmuştur. Kır ve Sulak (2014) eğitim fakültesi öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelemek amacı ile Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi eğitim fakültesi öğrencileri ile araştırma yapmıştır. Araştırmaya katılan 337 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirdikleri çalışmanın sonucunda öğrencilerin %88.7'sini semptom göstermeyen, %10.1'ini sınırlı semptom gösteren (olası bağımlı veya risk altında olanlar) ve %1.2'sini patolojik internet kullanıcısı olarak bildirmiştir. Has (2015) Sakarya Üniversitesi Esentepe kampüsünde eğitim görmekte olan 372 öğrenci ile çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin %72.3'ünün orta düzeyde internet kullanıcısı olduğunu, %25.3'ünün riskli internet kullanıcısı olduğunu, %2.4'ünün ise internet bağımlısı olduğunu bildirmiştir. Güney ve ark. (2015) 1288 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirdiği çalışmada öğrencilerin %8'inin internet bağımlılığı riski altında

buluştur. Chou and Hsiao (2000) Tayvandaki bazı üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığını araştırma amaçlı bazı üniversite ve kolej öğrencileri ile çalışmıştır. Araştırmaya katılan 910 öğrenciyi internet bağımlılığı kapsamında Young' un ölçütlerine göre değerlendirip 54 katılımcıyı bağımlı olarak tanımlamıştır. Puerta-Cortes and Carbonell (2013) Kolombiyalı üniversite öğrencileri ile problemlili internet kullanımı konulu çalışmasını 595 üniversite öğrencisinin katılımı ile gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin %12'sinin problemlili internet kullanımı gösterdiğini ve %88'inin kontrollü internet kullanımı gösterdiğini bildirmiştir. Devi and Zambre (2018) Hindistan lisans öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada öğrencilerin %55'inin normal internet kullanıcısı, %23.33'ünü hafif internet bağımlısı, %16.67'sini orta düzeyde internet bağımlısı, %5'ini ciddi internet bağımlısı olarak tespit etmiştir. Prakash (2017) Hindistan'da genç doktorlar ile gerçekleştirdiği çalışmada yüksek lisans öğrencilerinin de içinde bulunduğu genç doktorların %13'ünü orta düzeyde internet bağımlısı olarak bulmuştur. Gonesh et al. (2017) Hindistan' da üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmada %1.10 öğrencinin şiddetli internet bağımlısı, %23.60 öğrencinin orta derecede internet bağımlısı, %58.40 öğrencinin hafif internet bağımlısı, %16.90 öğrencinin normal internet kullanıcısı olduğunu tespit etmiştir. Duica (2017) tıp öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada 1276 katılımcıdan %0.4 öğrencinin ciddi internet bağımlısı, %8.2 öğrencinin orta düzeyde internet bağımlısı, %91.5 öğrencinin hafif düzeyde internet bağımlısı olarak bildirmiştir. Xu and Zhang (2005) Çin' de 510 üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmanın sonucunda öğrencilerin %6.2'sinde internet bağımlılığı tespit etmiştir. Goel et al. (2013) Hindistan' da 987 üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışmada öğrencilerin %0.7'sini internet bağımlısı olarak bulmuştur. Guofeng and Yuming (2009) Çin'de üniversite birinci sınıf 3342 öğrenci ile gerçekleştirdiği çalışmada öğrencilerin %25'ini problemi internet kullanıcısı olarak bulmuştur. Gorgihc et al. (2017) İran' da 417 fen bilimleri öğrencisi ile gerçekleştirdiği çalışmasında internet bağımlılığı yaygınlığını %27.56 olarak bulmuştur. Literatürdeki araştırma sonuçlarını birbirinden farklı olması farklı ölçüm araçlarının kullanılması, farklı örneklemeler ile çalışılması, farklı zamanlarda çalışılması nedeni ile yorumlanabilir.

Araştırmada öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının fakülteye göre farklılaşmadığı tablo 4.4'de görülmektedir. Has (2015) araştırmasında fakültelere göre bağımlılık ölçeğinden alınan puanları karşılaştırmış ve araştırmamıza benzer

şekilde fakültelere göre internet bağımlılık puanlarında anlamlı farklılık bulamamıştır. Turan (2015) ise Sosyal bilimler, Sağlık bilimleri, Tıp ve Mühendislik öğrencilerinin katılım sağladığı araştırmasında çalışma bulgularımız ile benzer sonuçlar bularak fakülte değişkenine göre internet bağımlılık riski düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığını bildirmiştir.

Literatürde cinsiyet faktörü açısından internet bağımlılığı davranışlarında yüksek riskli gurubu belirlemek amaçlı çalışma yapmış lakin ortak bir karara varılamamıştır. Kimi literatüre göre kadınların internet bağımlılığı riskinin fazla olduğunu bildirirken (Aksoy 2016; Liu et al. 2014; Young 1998) kimi literatür bilgilerinde ise erkeklerin internet bağımlılığı riskinin kadınlardan fazla olduğunu bildirmiştir (Akdağ ve ark. 2014; Alaçam 2012; Batıgün ve Kılıç 2011; Canan 2010; Çelik ve ark. 2014; Devi and Zambre 2018; Gonesh et al. 2017; Gorgich et al. 2017; Gökçearslan ve Günbatır 2012; Griffiths 2010; Işık 2009; Johansson and Gotestam 2004; Kayrı ve ark. 2014; Kır ve Sulak 2014; Morohan Martin and Schumacher 2000; Xu and Zhang 2005). Deng and Xuan (2009) İnternet bağımlılığı ve ruh sağlığı durumu arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlı 3342 Çin’li öğrenci ile gerçekleştirdikleri çalışmada; erkek öğrencilerin internet bağımlılığına daha fazla maruz kaldıklarını fakat kız öğrencilerin daha ağır ruhsal sorunlara maruz kaldıklarını bildirmişlerdir. Bu çalışmada ise öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı Tablo 4.4’de görülmektedir. Günümüzde internete erişim olanaklarının cinsiyetler açısından fark oluşturmaması nedeni ile cinsiyet faktörüne göre internet bağımlılığı puanlarının farklılaşmadığı düşünülebilir. Araştırmayı destekleyen araştırmalar, cinsiyet faktörünün internet bağımlılığı açısından ayır edici bir özellik olmadığı bildirmektedir (Arslan 2017; Balcı ve Gülnar 2009; Batıgün ve Hasta 2010; Çam ve Nur 2015; Eroğlu ve Bayraktar 2016; Has 2015; Özçelik 2016; Prakash 2017; Şahin ve ark. 2016; Turan 2015).

Öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının yaşa göre karşılaştırılmış ve istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı Tablo 4.4’de görülmektedir. Eroğlu ve Bayraktar (2016) araştırmasında katılımcıların internet bağımlılık düzeylerinin yaşa göre farklılaşmadığını bulmuştur. Arslan (2017) lise öğrencileri ile çalışmasının sonucunda yaş ile internet bağımlılık düzeylerinin farklılaşmadığını bulmuştur. Alaçam (2012) yaş ortalaması 20.45 olan üniversite

öğrencileri ile yaptığı araştırma sonuçlarında internet bağımlılığı toplam ölçek puanları ile yaş grupları arasında anlamlı bir fark tespit etmemiştir. Özçelik (2016) ise üniversite öğrencileri ile çalışmasının sonucunda internet bağımlılığı ölçek puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşmadığını bildirmiştir. Devi and Zambre (2018) 18-22 yaş aralığında üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada yaş ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki olmadığını saptamıştır. Gorgich et al. (2017) araştırmamıza benze sonuç bularak yaş ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir fark olmadığını tespit etmiştir. Araştırmadan farklı olarak Prakash (2017) Hindistan’da üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışma sonuçlarında yaş ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki tespit etmemiştir. Bu araştırmada ve diğer araştırma sonuçlarına göre internet bağımlılığı ile yaş arasında anlamlı bir ilişki bulunmaması, günümüzde her yaş grubunda bireyin internete erişim olanağının aynı olması nedeni ile yorumlanabilir. Güney ve ark.(2015) ise araştırmamızdan farklı olarak üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri araştırmada 20 yaşın altındaki öğrencilerde internet bağımlılığı puanlarını daha yüksek bulmuştur.

Araştırmada öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının ilişki durumuna göre farklılaşmadığı tablo 4.4’ de görülmektedir. Gorgich et al. (2017) araştırma sonucunda öğrencilerin ilişki durumu ile internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının farklılaşmadığını saptamıştır. Üniversite öğrencilerinin ilişki durumu ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi inceleyen yeterli çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırma sonucunun yapılacak olan araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının aile yapısına göre farklılaşmadığı Tablo 4.4’de görülmektedir. Araştırmadan farklı olarak Devi and Zambre (2018) araştırmasında aile tipi ile internet bağımlılığının anlamlı bir ilişkide olduğunu bulmuştur. Turan (2017) ise araştırmasında anne babası ayrı olan bireylerin internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Fakat aile yapısı ile internet bağımlılığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit etmemiştir. Arslan (2017) araştırmasında anne babası ayrı olan öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği puanlarının diğer gruplara oranla anlamlı bir şekilde farklılaştığını bildirmiştir. Turan (2015) araştırmasında anne babası boşanmış ve dul olan internet bağımlılık riski taşıyan öğrencilerin oranının anne babası evli olan öğrencilere oranla anlamlı olarak yüksek bulmuştur. Anne- babası ayrı olan öğrencilerin aile içi sosyalleşme ortamının

yeterince sağlanmaması durumunda, sosyalleşme ihtiyaçlarını internet ile sağlamaya çalışmaları nedeni ile internet bağımlılık puanlarının diğer aile yapılarına sahip bireylere oranla yüksek çıktığı yorumlanabilir.

Öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının yaşanılan yere göre farklılaşmadığı Tablo 4.4’de görülmektedir. Balcı ve Gülnar (2009) internet bağımlılık ölçeği puanlarının ikametgâh edilen yere göre farklılaşmadığını bildirmiştir. Akdağ ve ark. (2014) üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmaya göre yaşanılan yerin bağımlılık üzerine etkisini olmadığını bildirmiştir. Bulunan sonuçlar bu araştırmayı desteklemektedir. Ganesh et al. (2017) Hindistan’ da üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışma sonucunda hostelde ikamet eden öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği puanlarının diğer değişkenlere oranla daha yüksek olduğunu bildirmiştir. Gorgich et al. (2017) çalışmasında yurtda yaşayan erkek öğrencilerin internet bağımlılığı toplam puanlarının diğerlerine göre yüksek olduğunu saptamıştır. Öğrencilerin ailelerinden ve arkadaş çevrelerinden uzakta yaşamaları ve internet üzerinden iletişim kurmaları nedeni ile öğrencilerin internet bağımlılık puanlarının yüksek bulunduğu yorumlanabilir.

Öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının aylık harcama miktarına göre farklılaştığı Tablo 4.4’ da görülmektedir. Aylık harcama miktarı 0-250 tl ile 501-1000 tl arasında olan; 251-500 tl ile 501-1000 tl arasında olan; 501-1000 tl ile 1001-3000 tl arasında olan öğrencilerin internet bağımlılığı ölçeği toplam puanlarında anlamlı fark olduğu bulunmuştur (Tablo 4.4). Ayrıca aylık harcama miktarı 501- 1000 tl arası olan grubun internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının diğer gruplara oranla yüksek olduğu tespit edilmiştir. Deng and Xuan (2009) araştırmamızı destekleyen sonuçlara ulaşmıştır. Ganesh et al. (2017) araştırmasında lisansüstü tıp öğrencilerinin ekonomik olanaklarının diğer bölümlere oranla daha yüksek olması nedeni ile internet bağımlılığı puanlarının diğer bölümlere oranla daha yüksek bulunduğunu bildirmiştir. Batıgün ve Kılıç (2011) araştırmasında üst sosyoekonomik düzeyde yer alan öğrencilerin orta ve alt sosyoekonomik düzeyde yer alan öğrencilere oranla internet bağımlılığı puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğunu bildirmiştir. Işık (2009) gelir düzeyi ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir fark bulamamıştır. Balcı ve Gülnar (2009) öğrencilerin gelir düzeyi ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir fark olmadığını bildirmiştir. Arslan (2017) araştırmasında gelir düzeyi ile internet kullanım internet bağımlılığı ölçek puanlarının farklılık göstermediğini bildirmiştir. Araştırma

sonuçlarının farklı çıkması, yapılan araştırmaların farklı coğrafyalarda, farklı kùltürlerde, farklı örneklem grupları ve farklı ekonomik özelliklerde gruplar ile araştırma yapılmasından dolayı yorumlanabilir.

Araştırmada günlük internet kullanım miktarı 7 saat ve üstü olan grubun internet bağımlılık ölçeği puan ortalamaları diğer gruplara oranla daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının günlük internet kullanım süresine göre farklılaştığı Tablo 4.5’de gör÷lmektedir. Buna göre günlük internet kullanım süresi 1-3 saat arası olan grup ile günlük internet kullanım süresi 4-6 saat arası olan grup; günlük internet kullanım süresi 1-3 saat arası olan grup ile günlük internet kullanım süresi 7 saat ve üzeri olan grup; günlük internet kullanım süresi 4-6 saat arası olan grup ile günlük internet kullanım süresi 7 saat ve üzeri olan grup arasında internet bağımlılığı ölçeği toplam puanlarında anlamlı fark olduğu gör÷lmektedir. Ayrıca internet kullanım süresi arttıkça internet bağımlılık ölçek puanının artmakta olduğu tespit edilmiştir. Balcı ve Gülnar (2009) internet kullanım sıklığı ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Buna göre internet bağımlısı ve riskli internet kullanıcılarının diğer katılımcılara oranla daha sık internet kullandığını bildirmiştir. Alaçam (2012) araştırmasında internet bağımlılığı ile internet kullanım süresi arasında pozitif bir ilişki tespit etmiştir. Xu and Zhang (2005) Çin’de üniversite öğrencilerinin katılımı ile gerçekteştirdiği araştırmasında internet bağımlılığı olan öğrencilerin haftalık çevirim içi harcadıkları zamanın (18.59 ± 16.12) internet bağımlılığı olmayan öğrencilerin çevirim içi harcadığı zamandan (5.61 ± 5.64) daha uzun olduğunu saptamıştır. Yang and Tung (2007) Tayvan’ da yaptığı araştırmasında internet bağımlılığı olan bireylerin internet bağımlılığı olmayan bireylere oranla internette çevirim içi harcanan zamanlarının iki kat fazla olduğunu tespit etmiştir. Akdağ ve ark. (2014) üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmada internet bağımlılık düzeylerinin günlük internet kullanım süresinin artması ile arttığını bildirmiştir. Arslan (2017) araştırmasında internet bağımlılık düzeylerinin internet kullanım sürelerine göre farklılaştığını bildirmiştir. Kır ve sulak (2014) 337 üniversite öğrencisinin katılımı ile gerçekteştirdiği araştırmasında günlük internet kullanım süresi dört saat ve üstü olan öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin dört saatin altında kullanımı olan bireylere oranla daha yüksek bulmuştur. Işık (2009) araştırmasında internet kullanım süresinin artması ile internet bağımlılık düzeyinin de arttığını tespit etmiştir. Günüç (2013) lise öğrencilerinin katılımı ile gerçekteştirdiği araştırmasında internet bağımlılığının internet

kullanım süresi ile doğru orantılı olarak arttığını bildirmiştir. Eldeleklioğlu ve Vural Batık (2013) araştırmasında kullanım süresi arttıkça internet bağımlılığının arttığını bildirmiştir. Ayrıca internette günde beş saatten fazla zaman harcayan bireylerin bağımlılık düzeylerinin iki-beş saat arası ve iki saatten az zaman harcayanlara oranla internet bağımlılık düzeylerinin yüksek olduğunu bildirmiştir. Has (2015) araştırmasında bireylerin internete bağlanma oranları arttıkça internet bağımlılık düzeylerinin anlamlı bir şekilde arttığını bildirmiştir. Batıgün ve Hasta (2010) araştırmasında internet bağımlılığı ile internette geçirilen zaman arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu bildirmiştir. Ngai (2007) ve Gorgich et al. (2017) araştırmalarında çalışmamıza benzer sonuçlar saptamışlardır. Araştırma sonuçlarına göre internet kullanım süresinin artması ile internet bağımlılık riskinin arttığı yönünde yorum yapılabilir.

Öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının interneti kullanım amacına göre farklılaşmadığı Tablo 4.5’de görülmektedir. Turan (2015) araştırmasında üniversite öğrencilerinin e-mail, oyun, haber, film, alışveriş ve eğitim ile ilgili sitelerde geçirdikleri süre ile internet bağımlılığı riski düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığını bildirmiştir. Young (1998) internet bağımlılığı olan bireylerin e-posta, sosyal ağlar (twitter, facebook, vb), sohbet odaları gibi karşılıklı iletişime geçilen çevirim içi aktiviteleri tercih ettiklerini, bağımlı olmayan bireylerin ise daha çok bilgi edinme amaçlı interneti kullandıklarını saptamıştır. Canan (2010) üniversite öğrencilerinin katılımı ile gerçekleştirdiği araştırmasında internet bağımlılık ölçeği skoru yüksek olan öğrencilerin interneti daha çok oyun oynama amaçlı kullandıklarını, internet bağımlılık ölçeği skoru daha düşük olan öğrencilerin interneti daha çok akademik faaliyet amaçlı kullandıklarını bildirmiştir. Ayrıca internet bağımlılığı olan bireylerin %82.1’inin sohbet (chat) ve çevirim içi oyunu aktif iletişim aktiviteleri için tercih ettiğini saptamıştır. Binali (2015) araştırmasında internet kullanımında oyun, film ve sohbet sitelerini daha sık tercih eden öğrencilerin internet bağımlılık puan ortalamalarının arttığını tespit etmiştir. Ngai (2007) internet kullanım amaçlarına göre internet bağımlılık ölçeği puanlarının farklılaştığını tespit etmiştir. Ayrıca eğlence, web sayfalarında sörf, çevirim içi oyunlar, müzik / yazılım indirmek ile internet bağımlılığının pozitif olarak ilişkili; ödev amaçlı internete girme ile internet bağımlılığını anlamlı negatif ilişkili bulmuştur. Gorgich et al. (2017) araştırmasında internet kullanım amacına göre internet bağımlılığı toplam puanlarında anlamlı fark

olduğunu tespit etmiştir. İnterneti sosyalleşme ve oyun amaçlı kullanan bireylerin internette kalma sürelerinin kullanım amaçlarına göre uzaması nedeni ile internet bağımlılık risklerinin arttığı yorumlanabilir.

Bu araştırmada tüm öğrencilerin sosyal ağ hesapları bulunmaktadır. Öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının en çok kullanılan sosyal ağa göre farklılaştığı Tablo 4.5’de görülmektedir. Buna göre en çok kullanılan sosyal ağlardan facebook ile twitter arasında ($U=42.00$; $P=0.03$); whatsapp ile twitter arasında ($U=372.50$; $P=0.00$) ve twitter ile instagram ($U=304.50$; $p=0.04$) arasında internet bağımlılığı ölçeği toplam puanlarında anlamlı fark olduğunu görmekteyiz. Ayrıca araştırmada internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının twitter kullanıcılarında diğer sosyal ağlara oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur. Twitter’ın kullanıldığı coğrafyadaki güncel konular hakkında tartışma ortamına olanak sağlayan bir yapıda olması, twitter’da farklı kişiler ile iletişim kurmanın kolay olması ve kişinin kendini ifade etme özgürlüğü bulması, kurulan bloglarda karşılıklı tartışma olanaklarının olması twitter kullanıcılarının internette geçirdikleri zamanın artmasına neden olmakla birlikte bireyde internet bağımlılık riskinide arttırdığı yorumu yapılabilir. Kır ve Sulak (2014) araştırmalarında sosyal ağ kullananların sosyal ağ kullanmayanlara oranla internet bağımlılığı puanlarının anlamlı derecede arttığını saptamıştır. Tsimtsiou et al. (2015) facebook ve twitter kullananlarda internet bağımlılık düzeyini anlamlı olarak yüksek olduğunu saptamıştır. Turan (2015) araştırmasında en çok vakit geçirilen sosyal ağ hesabı ile internet bağımlılığı riski arasında anlamlı bir fark saptamamıştır. Ayrıca “twitter” da vakit geçiren internet bağımlılığı skorunu diğer sosyal ağlarda vakit geçirenlerden anlamlı olarak yüksek olduğunu tespit etmiştir. Öğrencilerin sosyal ağ kullanımının internette geçirilen zamanı arttırması neden ile internet bağımlılık ölçeği puanlarını da arttırdığı düşünülebilir.

İnternet bağımlılık düzeyine ilişkin bulgularda “internetsiz bir yaşam düşünemiyorum” cevabını veren grubun internet bağımlılık ölçeği puan ortalamasının diğer gruplara oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırmada öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının algıladıkları internet bağımlılık düzeyine göre farklılaştığı Tablo 4.5’de görülmektedir. Buna göre internete hiç bağlı değilim grubu ile internet ile ilgili aktivitelere oldukça bağılım grubu arasında ($U=847,00$; $P=0,00$), internete hiç bağlı değilim grubu ile internet ile ilgili aktivitelere çok bağılım

grubu arasında ($U=161,50$; $p=0,01$), internete hiç bağılı değilim grubu ile internet benim için bir hobi grubu arasında ($U=798,00$; $p=0,03$), internete hiç bağılı değilim ile internetsiz bir yaşam düşünemiyorum grubu arasında ($U=212,00$; $p=0,00$) internet ile ilgili aktivitelere oldukça bağılıyım grubu ile internet benim için bir hobi grubu arasında ($U=962,50$; $p=0,00$); internet benim için bir hobi grubu ile internetsiz bir yaşam düşünemiyorum grubu arasında ($U=675,50$; $p=0,00$) internet bağımlılığı ölçeği toplam puanlarında anlamlı fark olduğunu görmekteyiz (Tablo 4.5). Ayrıca “internetsiz bir yaşam düşünemiyorum” grubunun internet bağımlılık ölçeği toplam puanları diğer gruplara göre daha yüksek bulunmuştur. Literatürde internet bağımlılığı olan kişilerin çoğu zaman madde bağımlılıkları gibi internet bağımlılıklarını inkar ettikleri ve sadece boş zamanlarında internete girdiklerini ifade ettikleri görülmektedir (Young 1996). Literatürde algılanan internet bağımlılığı ile ilgili araştırmalara rastlanmamış olup araştırma bulgusunun yapılacak olan araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının öncelikli olarak internete ulaşma durumlarına göre farklılaştığı ($p < 0,05$) Tablo 4.5’de görülmektedir. Buna göre sabah uyanır uyanmaz doğrudan telefon ve internete bakan grup ile sabah diğer işleri bitirdikten sonra telefon ve internete bakan grup arasında; sabah uyanır uyanmaz doğrudan telefon ve internete bakan grup ile sabah internet ile uğraşmayan grup arasında internet bağımlılığı ölçeği toplam puanlarında anlamlı fark olduğu saptanmıştır (Tablo 4.5). Öğrencilerin büyük bir kısmı (%64,70) sabah uyanır uyanmaz doğrudan telefon ve internete bakmayı tercih etmektedir. Ayrıca sabah uyanır uyanmaz doğrudan telefon ve internete bakan grubun internet bağımlılık ölçek puanları diğer gruplara oranla daha yüksek bulunmuştur. Literatürde internette vakit geçirmeyi öncelikli olarak tercih eden öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği puanları diğer kullanıcılara oranla daha yüksek olduğu bildirilmektedir (Şaşmaz ve ark. 2013). Öncelikli olarak internette vakit geçirmeyi tercih eden bireylerin internet kullanım süreleri arttığı için bağımlılık risklerinin de artacağı yorumlanabilir.

Öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının bilgiye ulaşma kaynaklarına göre anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Buna göre ders notları ve üniversite öğretim görevlileri grubu ile internet aracılığı ile ulaşılan kaynaklar grubu arasında; internet aracılığı ile ulaşılan kaynaklar grubu ile diğer (makale ve dergiler) grubu arasında internet bağımlılığı ölçeği toplam puanlarında anlamlı fark

olduğunu Tablo 4.5’de görmekteyiz. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğrencilerin %73,20’sinin internet aracılığı ile ulaşılan kaynaklarla bilgiye ulaştığı saptanmıştır.

Araştırmada öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının algıladıkları arkadaş ilişkileri memnuniyet durumlarına göre farklılaştığı tablo 4.5’de görülmektedir. Buna göre arkadaşlarım ile aram oldukça iyidir grubu ile arkadaşlarım ile aram iyidir grubu arasında internet bağımlılığı ölçeği toplam puanlarında anlamlı fark olduğunu görmekteyiz ($p<0,05$). Arkadaş ilişkisi memnuniyetini “kötü” olarak algılayan öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği puan ortalamaları diğer gruplara oranla daha yüksek çıkmıştır. Yücelten (2016) üniversite öğrencilerinde kolay arkadaşlık kuranlar ile kolay arkadaşlık kuramayanlar arasında internet bağımlılık ölçeği puan ortalamalarının farklılaşmadığını ortaya koymuştur. Literatürdeki bazı araştırmalar ise arkadaşlık kurmada güçlük çeken, yalnızlık çeken ve kendini yalnız hisseden bireylerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının farklılaştığını bildirilmiştir (Batıgün ve Hasta 2010; Durualp ve Çiçekoğlu 2013; Günüş 2013; Kayri ve ark. 2014; Odacı ve Kalkan 2010; Sezgin ve ark. 2012; Soydan 2015). Yalnızlığın internet bağımlılığı riskini arttırması nedeni ile arkadaş ilişkileri iyi olmayan öğrencilerin yalnızlıklarını internet ortamında giderme girişimlerinin, internet bağımlılığı riskini arttırdığı yorumlanabilir. Ayrıca araştırmadan elde edilen bulguya göre öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının sahip oldukları arkadaş sayısını yeterli bulma durumuna göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir (Tablo 4.5).

Araştırmada öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının aile bireyleri ile bir araya geldiklerinde zamanı değerlendirme etkinliklerine göre farklılaştığı saptanmıştır ($p<0,05$). Buna göre sohbet ederiz grubu ile film-televizyon izleriz grubu arasında, sohbet ederiz grubu ile cep telefonu veya bilgisayardan internette vakit geçiririz grubu arasında internet bağımlılığı ölçeği toplam puanlarında anlamlı fark olduğunu görmekteyiz (Tablo 4.5). Ayrıca aile üyeleri ile bir araya geldiklerinde cep telefonu ya da bilgisayardan vakit geçirenlerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının diğer gruplara oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur.

6.SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1.Sonuçlar

Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve ilişkili faktörlerin incelendiği bu araştırmada 235 katılımcının %69,80'inin kadın; %30,20'sinin erkek olduğu bulunmuştur. Araştırmaya %46 oranı ile en fazla katılımı 18-20 yaş aralığındaki öğrencilerin sağladığı görülmektedir.

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin internet bağımlılıkları iki aşamalı kümeleme analizi ile saptanmıştır. Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri ile kişisel bilgi formundaki verilerin ilişkisi ise iki grubun ortalamasının karşılaştırılması için Mann Whitney U testi kullanılırken, üç ve daha fazla grubun ortalamalarının karşılaştırılması için Kuruskal Wallis H testi kullanılmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir. Bunlar;

1. Araştırmada lisan öğrencilerinin bağımlılıklarının hangi düzeyde olduğu” iki aşamalı kümeleme analizi” aracılığı ile incelenmiş olup “bağımlılık riski taşıyan” ve “bağımlı olmayan” şeklinde iki alt küme olduğu,

2. Araştırmada bağımlılık riski taşıyan grubun (%27,7) internet bağımlılık ölçeği puan ortalamaları 98,62; bağımlı olmayan grubun (%72,3) internet bağımlılık ölçeği puan ortalamaları 60,92 olduğu,

3. Araştırmada sağlık bilimleri fakültesi, mühendislik ve doğa bilimleri fakültesi, insan ve toplum bilimleri fakültesi ve iletişim fakültesi öğrencilerinin fakülte değişkenine göre internet bağımlılık ölçeği puanlarının farklılaşmadığı,

4. Araştırmada internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı,

5. Araştırmada elde edilen bulgulara göre internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşmadığı,

6. Araştırmada öğrencilerin ilişki durumlarına göre internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının farklılaşmadığı,

7. Lisans öğrencilerinin aile yapısı değişkenine göre internet bağımlılığı ölçeği toplam puanlarının farklılaşmadığı,

8. Araştırmada öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının yaşanılan yere göre farklılaşmadığı,

9. Araştırmada öğrencilerin aylık harcama miktarları ile internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). Aylık 501- 1000 tl arası harcama miktarına sahip olan grubun internet bağımlılık ölçek puanının diğer gruplara oranla daha yüksek olduğu,

10. Öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği puanlarının günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaştığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). İnternet kullanım süresi arttıkça internet bağımlılık ölçeği puanlarının da artmakta olduğu,

11. Öğrencilerin internet kullanım amacına göre internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının farklılaşmadığı,

12. Araştırmada en çok kullanılan sosyal ağ değişkenine göre internet bağımlılık ölçeği puanlarında farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). İnternet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının “twitter” kullanıcılarında diğer sosyal ağlara oranla daha yüksek olduğu,

13. Öğrencilerin algıladıkları internet bağımlılık düzeylerine göre internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının farklılaştığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). İnternetsiz bir yaşam düşünemiyorum yanıtını veren (%17) grubun internet bağımlılık ölçeği puanları diğer gruplara oranla daha yüksek olduğu,

14. Öğrencilerin internet bağımlılık ölçek puanlarının öncelikli olarak internete ulaşma durumlarına göre farklılaştığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). Sabah uyanır uyanmaz doğrudan telefon ya da bilgisayara bakan grubun internet bağımlılık ölçek toplam puanlarının diğer gruplardan daha yüksek olduğu,

15. Araştırmada lisans öğrencileri internet bağımlılık ölçeği puanlarının bilgiye ulaşma kaynaklarına göre farklılaştığı saptanmıştır ($p<0,05$). İnternet aracılığı ile ulaşılan kaynakları tercih eden öğrencilerin internet bağımlılık ölçek puanlarının diğer gruplara oranla daha yüksek olduğu,

16. Araştırmada internet bağımlılığı toplam puanlarının öğrencilerin algıladıkları arkadaş ilişkisi memnuniyetine göre farklılaştığı ($p<0,05$),

17. Öğrencilerin arkadaş sayısını yeterli bulma durumlarına göre internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının farklılaşmadığı,

18. Öğrencilerin aile üyeleri ile bir araya geldiklerinde zaman geçirme etkinliklerine göre internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının farklılaştığı bulunmuştur ($p<0,05$). Aile üyeleri ile bir araya gelindiğinde cep telefonunda ve ya bilgisayardan vakit geçirilen grubun internet bağımlılık ölçeği toplam puanlarının diğer gruplara oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur.

6.2. Öneriler

1. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda; üniversite öğrencilerinin aylık harcama miktarı, günlük internet kullanım süresi, en çok kullanılan sosyal ağ, algılanan internet bağlılık düzeyi, öncelikli olarak internete ulaşma durumu, bilgiye ulaşma kaynağı, algılanan arkadaş ilişkisi memnuniyeti ve aile üyeleri ile birlikte zaman geçirme etkinlikleri açısından riskli grup olarak değerlendirilmesi,

2. Koruyucu ruh sağlığı kapsamında sağlıklı internet kullanımı ile ilgili ailelere ve öğrencilere eğitimler planlanması,

3. İnternet bağımlılığı ile ilgili araştırmalarda internet bağımlılığına neden olan faktörlerin daha geniş örneklemlerde nitel olarak incelenmesi önerilmektedir.

7.KAYNAKÇA

AKDAĞ, M., ŞAHAN YILMAZ, B., ÖZHAN, U., ŞAN, İ. (2014) Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılıklarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (İnönü Üniversitesi Örneği); Inonu University Journal Of The Faculty Of Education, 15(1): 73-96.

AKSOY, F. (2016) Ergenlerde internet bağımlılığı ile şema mekanizmaları ve baş etme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ALAÇAM, H. (2012) Denizli bölgesi üniversites öğrencilerinde internet bağımlılığının görülme sıklığı ve yetişkin dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ile ilişkisi, Uzmanlık tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Amerikan Psikiyatri Birliği (2014) Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM), Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı'ndan, çev. KÖROĞLU, E. Hekimler Yayını Birliği, Ankara, ISBN 978-975-300-198-4.

ANDERSON, K. J. (2001) Internet use among college students: an exploratory study. J Am Coll Health, 50(1):21-26.

ARISOY, Ö. (2009) İnternet Bağımlılığı ve tedavisi, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches İn Psychiatry; 1:55-67.

ARSLAN, G. (2017) Anne babası boşanmış ve boşanmamış olan ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin incelenmesi, Yüksek lisans tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ASLAN, S. (2011) Akademisyenlerde internet bağımlılık düzeyleri ve buna bağlı oluşabilecek sağlık sorunları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi, Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Malatya.

BABAOĞLU, NA. (1997). Uyuşturucu ve Tarihi, Ankara: Kaynak Yayınları.

BAL, H. (2001) Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri, Isparta, Süleyman Demirel Üniversitesi Basım Evi.

BALCI, Ş. ve GÜLNAR, V. (2009) Üniversite Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığı Ve İnternet Bağımlılıklarının Profili, Selçuk İletişim, 6(1):5-22.

BATIGÜN, A. D. ve HASTA, D. (2010) İnternet bağımlılığı: Yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları açısından bir değerlendirme, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*; 11:213-219.

BATIGÜN, A. D. ve KILIÇ, N. (2011) İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografi k değişkenler arasındaki ilişkiler, *Türk Psikoloji Dergisi*, 26 (67): 1-10.

BAYRAKTUTAN, F. (2005). Aile içi ilişkiler açısından internet kullanımı. Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

BEARD, K. W. and WOLF, E. M. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for internet addiction, *CyberPsychology & Behavior*, 3(4): 377-380.

BİNALİ, R. (2015), Lise öğrencilerinde kişilik özellikleri ile internet bağımlılığı ve akademik başarı durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler enstitüsü, İstanbul.

CANAN, F. (2010) Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı, disosiyatif belirtiler ve sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki, Tıpta uzmanlık tezi, Düzce Üniversitesi, Düzce.

CASTIGLIONE, J. (2007) Internet abuse and possible addiction among undergraduates, *Library Review*, 57(5):358-371.

CELKAN, H. Y. (2005). Sosyal Bir Kurum Olarak Aile, Küreselleşme ve Toplum, Ankara: Hegem Yayınları, 35-40.

CEYHAN, E. (2008) Ergen Ruh Sağlığı Açısından Bir Risk Faktörü: İnternet bağımlılığı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(2): 109-116.

CHEN, J. V., CHEN, C. C., YANG, H. H. (2007) An empirical evaluation of key factors contributing to internet abuse in the workplace, *Industrial Management & Data Systems*, 108(1): 87-106.

CHENG, C. and LI, A.Y. (2014) Internet addiction prevalence and quality of (real) life: a meta-analysis of 31 nations across seven world regions, *Cyberpsychology Behavior and Social Networking*, 17(12):755-760.

CHOU, C. and HSIAO, M. C. (2000) Internet addiction, usage, gratification, and pleasure experience: the Taiwan college students' case, *Computers & Education*, 35: 65-80.

CRONBACH, L. J., SCHONEMANN, P., MCKIE, D. (1965) Alpha coefficients for stratified-parallel tests. *Educational and Psychological Measurement*, 25: 291-312.

ÇAM, H.H. ve NUR, N. (2015) Adölesanlarda İnternet Bağımlılığı Prevalansı İle Psikopatolojik Semptomlar Ve Obezite Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 14(3): 181 - 188

ÇELİK, A., ÇELEN, K.F., SEFEROĞLU, S. S., (2014) Ortaokul Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, Akademik Bilişim'14 - XVI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 5-7 Şubat, Mersin Üniversitesi.

DAS, P.P.P. and MISHRA, C. (2013) Adolescent's Loneliness: Effect of Gender and Internet use. Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities, 3 (9): 232-242.

DAVIS, R. A. (2001) A cognitive-behavioral model of pathological internet use. Computers in Human Behavior; (17):187-195.

DENG, G. and XUAN, Y. (2009) "Internet Addiction and Mental Health Status of Chinese College Freshmen", ICBBE 3rd International Conference on Bioinformatics and Biomedical Engineering, Beijing, 11-13 June.

DEVİ, S. and ZAMBRE, V. P. (2018) A study to assess the level of internet addiction and its relation with psychosocial problems among undergraduate students of selected colleges in Pune, Journal for Contemporary Research in Management DAWN, January, 1-8.

DUIÇA, L. (2017) The use of the internet - professional development or internet addiction in medical students, Journal of Educational Sciences and Psychology, 7(2): 59-64.

DURUALP, E. ve ÇİÇEKOĞLU, P. (2013) Yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin yalnızlık düzeylerinin internet bağımlılığı ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15(1): 29-46.

DYMNICKI, A. B., and HENRY, D. B. (2011) Use of clustering methods to understand more about the case. Methodological Innovations Online, 6(2), 6-26.

EGGER, O. and RAUTERBERG, M. (1996). Internet Behaviour and Addiction. Unpublished master's thesis, Work & Organisational Psychology Unit (IfAP) , Swiss Federal Institute of Technology (ETH), Zurich.

EKŞİ, F. ve ÜMMET, D. (2013), Bir Kişilerarası İletişim Problemi Olarak İnternet Bağımlılığı ve Siber Zorbalık: Psikolojik Danışma Açısından Değerlendirilmesi, Değerler Eğitimi Dergisi, 11(25): 91- 115.

ELDELEKLİOĞLU, J. ve VURAL-BATIK, M. (2013) Akademik başarı, internette kalınan süre, yalnızlık ve utangaçlığın internet bağımlılığı üzerindeki yordayıcı etkileri, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(1), 141-152.

EROĞLU, A. ve BAYRAKTAR, S. (2016) İnternet Bağımlılığı İle İlgili Değişkenlerin İncelenmesi, International Journal of Social Sciences and Education Research, Volume: 3(1): 184-199.

EŞĞİ, N. (2014) Aile-Çocuk İnternet Bağımlılık Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması, Kastamonu Eğitim Dergisi, 22(2): 807-839.

FERRARO, G., CACI, B., D'AMICO, A., DI BLASI, M. (2007). Internet Addiction Disorder: An Italian Study. CyberPsychology & Behavior, 10(2), 170-175.

FORTSON, B. L., SCOTTI, J. R., CHEN, Y. C., MALONE, J., DEL BEN, K. S. (2007) Internet use, abuse, and dependence among students at a Southeastern regional university. J Am Coll Health; 56(2):137-144.

GANESH, A., PRAGYAKUMARI, D., RAMSUDARSAN, N., RAJKUMAR, M., SHYAM, S., BALAJI, S. K. (2017) Self-Reported Behaviour about Internet Addiction among Medical and Paramedical Students, Journal of Clinical and Diagnostic Research, 11(10): 10-13.

GARGARİ, G. S. (2015) Dokuz Eylül Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Üç Farklı Fakülte Öğrencilerinin Alkol ve Madde Bağımlılığına Yönelik Damgalamaları, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi.

GENCTANIRIM-KURT, D. (2015) Suicide Risk in College Students: The Effects of Internet Addiction and Drug Use, Educational Sciences: Theory & Practice, 15(4): 841-848.

GEZGİN, D. M., ŞAHİN, Y.L., YILDIRIM, S. (2016), Sosyal Ağ Kullanıcılarının Nomofobi Düzeylerinin Çeşitli Faktörler Açısından İncelenmesi, Eğitim Teknolojisi Kuram Ve Uygulama, 7(1): 1-15.

GOEL, D., SUBRAMANYAM, A., KAMATH, R. (2013) A study on the prevalence of internet addiction and its association with psychopathology in Indian adolescents, Indian Journal of Psychiatry, 55(2): 140– 143.

GOLDBERG, I. (1996). Internet Addiction Disorder (IAD) - Diagnostic Criteria, John Suler's The Psychology of Cyberspace.

GORGİCH, E. A. C., MOFTAKHAR, L., BARFROSHAN, S., ARBABISARJOU, A. (2017) Evaluation of Internet Addiction and Mental Health Among Medical Sciences Students in the Southeast of Iran, Shiraz E-Med J., 19(1):e55561.

GOSVAMİ, V. and SINGH, D.R. (2016) Internet Addiction among Adolescents: A Review of the Research, The International Journal of Indian Psychology, 3(3): 37-42.

GÖKÇEARSLAN, Ş. ve GÜNBATAR, M. S. (2012) Orta Öğretim öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı, Eğitim teknolojisi kuram ve Uygulama, 2(2): 10- 24.

GRİFFİTHS, M. (1999) İnternet addiction: Factor fiction, The Psychologist Bulletin of the British Psychological Society, 12:246-250.

GRİFFİTHS, M.D. (2000a) "Excessive internet use: implications for sexual behavior", Cyberpsychology & Behavior, 3: 537-552.

GRİFFİTHS, M.D. (2000b) "Internet addiction: time to be taken seriously?", Addiction Research,8: 413 -418.

GRİFFİTHS, M.D. (2001) "Sex on the internet: observations and implications for sex addiction", Journal of Sex Research, 38: 333-342.

GRİFFİTHS M., (2010),"Internet abuse and internet addiction in the workplace", Journal of Workplace Learning, 22(7): 463 – 472.

GUOFENG, D. and YUMİNG, X. (2009) Internet addiction and mental health status of Chinese college freshmen, 3rd International Conference on Bioinformatics and Biomedical Engineering, Beijing; China (11-13 Haziran 2009).

GÜNÜÇ, S. (2013) İnternet Bağımlılığını Yordayan Bazı Değişkenlerin Cart ve Chaid Analizleri ile İncelenmesi, Türk Psikoloji Dergisi, 28 (71): 88-101.

GÜNÜÇ, S. ve KAYRI, M. (2010) Türkiye’de İnternet Bağımlılık Profili Ve İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik-Güvenirlik Çalışması, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39: 220-232.

HAİR J. R, ANDERSON R. E., TATHAM, R. L., BLACK W. C. (1998) Multivariate data analysis (Fifth Edition). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall, Inc.

HAS, Z. (2015) Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Yaşam Kalitesine Etkisi: Sakarya İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi İstanbul.

HENDERSON, E. C. (2001). Understanding addiction. University Pres of Mississippi.4-153.

ODTÜ, <http://www.internetarsivi.metu.edu.tr/10yil.php> (Erişim tarihi: 03.06.2018)

TUİK, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13569> (Erişim tarihi: 24.12.2017).

MEGEP,http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Ruh%20Sa%C4%9Fl%C4%B1%C4%9F%C4%B1%20Ve%20Hastal%C4%B1klar%C4%B1na%20Giri%C5%9F.pdf (Erişim tarihi: 02.03.2016).

Bilgi Üniversitesi, http://www.bilgi.edu.tr/site_media/uploads/files/2011/05/16/brosur-netten-cikamiyorum.pdf (Erişim tarihi: 22.12.2017).

IŞIK, U. (2009) Medya bağımlılığı teorisi doğrultusunda internet kullanımının etkileri ve internet bağımlılığı, İletişim Fakültesi Dergisi, Bahar 28: 29-55.

JANG, K. S., HWANG, S. Y., CHOI, J. Y. (2008) Internet Addiction and Psychiatric Symptoms Among Korean Adolescents. The Journal of School Health, 78(3):165-171.

JOHANSSON, A. and GÖTESTAM, K. (2004) Internet addiction: characteristics of a questionnaire and prevalence in Norwegian youth. Scand J Psychol. 45: 223-229.

KAYRI, M. ve GÜNÜÇ, S. (2010) Türkiye'deki Ortaöğretim Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeyini Etkileyen Bazı Faktörlerin Karar Ağaçları Yöntemleri İle İncelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. 10(4), 2465-2500.

KAYRI, M., TANHAN, F., TANRIVERDI, S. (2014) Online Journal Of Technology Addiction & Cyberbullying, 1: 1-27.

KIR, İ. ve SULAK, Ş. (2014) Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin İncelenmesi, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 13(51): 150-167.

KİM, S. ve KİM, R. (2002) A study of internet addiction: status, causes, and remedies. Journal of Korean Home Economics Association English Edition, 3(1), 1-19.

KO, C-H., YEN, J-Y., CHEN, C-S., YEH, Y-C., YEN, C-F. (2009) Predictive values of psychiatric symptoms for Internet addiction in adolescents: a 2-year prospective study. Arch Pediatr Adolesc Med.,163(10):937-943.

KÖROĞLU, E. ed. (2014). Amerikan Psikiyatri Birliği, Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Beşinci Baskı (DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru Kitabından. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

KÖROĞLU, E. (2015) Psikiyatri sözlüğü, Hekimler yayın birliği, Ankara.

LAM, L. T. and PENG. Z. W. (2010), Effect of Pathological Use of the Internet on Adolescent Mental Health, Arch Pediatr Adolesc Med., 164(10):901-906.

LAM LT, PENG ZW, MAI JC, JING J. (2009) Factors Associated with Internet Addiction among Adolescents. Cyberpsychol Behavior, 12:551-555.

LAVIN, M. J., YUEN, C. N., WEINMAN, M., KOZAK, K. (2004) Internet dependence in the collegiate population: the role of shyness [published correction appears in Cyberpsychol Behav., 7(4):379-383.

LENHART, A. P. K., SMITH, A., ZICKHUR, K. (2010) Social Media and Young Adults. Washington, DC: Pew Internet and American Life Project; 202-419.

Lİ, R., SHI, G., JI, J., WANG, H., WANG, W., WANG, M., Lİ, Y., YUAN, W., LİU, B. (2017) A 2-year longitudinal psychological intervention study on the prevention of internet addiction in junior high school students of Jinan city, *Biomedical Research*, 28 (22): 10033-10038.

LİU, Q. X., FANG, X. Y., YAN, N, ZHOU, Z. K., YUAN, X. J., LAN, J, LİU, C. Y., (2014) Multi-family group therapy for adolescent internet addiction: Exploring the underlying mechanisms, *Addict Behaviors*, 42:1-8.

LU, H. P. and WANG, S. (2008), The role of Internet addiction in online game loyalty: an exploratory study, *Internet Research*, 18(5): 499-519.

MEŞELİ ALLARD, S. (2014) The relatedness of attention deficit hyperactivity and conduct disorder symptoms to substance use and internet addiction: importance of negative life events, Master Thesis, Middle East Technical University, Graduate School Of Social Sciences, Ankara.

MORAHAN MARTIN, J. and SCHUMACHER, P., (2000) Incidence and correlates of pathological Internet use among college students. *Comp Human Behav.* P (16); 13-29.

MORENO, M. A., JELENCHICK, L., COX, E., YOUNG, H., CHRISTAKIS, D. A. (2011) Problematic Internet Use Among US Youth, *Arch Pediatr Adolesc Med.*, 165(9):797-805.

NGAI, S. S.-Y. (2007) Exploring the Validity of the Internet Addiction Test for Students in Grades 5-9 in Hong Kong, *International Journal of Adolescence and Youth*, 13: 221-237.

ODACI, H., and KALKAN, M. (2010). Problematic Internet use, loneliness and dating anxiety among young adult university students. *Computers & Education*, 55(3), 1091-1097.

OLÇAY, G.U. (2016) Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavisi Gören Bireylerde Algılanan Sosyal Destek ve Umutsuzluk Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek lisans tezi.

ÖZÇELİK, C. O. (2016) Üniversite öğrencilerinde sosyal fobi ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ÖZTÜRK, O., ODABASIOĞLU, G., ERASLAN, D., GENÇ, Y., KALYONCU, Ö. A. (2007). Internet addiction: Clinical aspects and treatment strategies. *Bağımlılık Dergisi*, 8: 36-41.

PALLANTİ, S., BERNARDI, S., QUERCIOLO L. (2006). The Shorter PROMIS Questionnaire and the Internet Addiction Scale in the assessment of multiple addiction in a high school population: prevalence and related disability. *CNC spectrums*, 11(12); 966-74

PANAYİDES, P. and WALKERA M.J. (2012); Evaluation of the Psychometric Properties of the Internet Addiction Test (IAT) in a Sample of Cypriot High School Students: The Rasch Measurement Perspective; <http://ejop.psychopen.eu/article/view/474> (Erişim: 11 Ağustos 2017).

PRAKASH, S. (2017) Internet Addiction among Junior Doctors: A Cross-sectional Study, Indian Journal Psychol Medicine, 39: 422-425.

PUERTA-CORTES, D. X. and CARBONELL, X. (2013) Problematic internet use in a sample of Colombian university students, 31(3): 620-631.

RANJBAR, H. and MAHMOUD, B. (2018) The Association between Internet Addiction and Emotional Intelligence: A Meta-Analysis Study, Acta facultatis medicae Naissensis, 35(1):17-29.

SEZGİN, F. ve GIŞİ, E. (2012) İzmir ili lise öğrencileri arasında sosyal yalnızlık ile internet kullanımı arasındaki ilişkinin incelenmesi, IIB International refereed academic social sciences journal International Congress on Culture and Society Special Issue, 03(05): 314-337.

SİYEZ, D. M. (2015) Üniversite öğrencilerinde onay bağımlılığı ve empatinin sosyal fayda aracılığıyla aşırı internet kullanımına etkisi, Anadolu Psikiyatri Derg.16(1):30-36.

SHAPIRO, N. A., GOLDSMITH, T. D., KECK, P. E., JR., KHOSLA, U. M., MCELROY, S. L. (2000) Psychiatric features of individuals with problematic internet use. Journal of Affect Disorders, 57: 267– 272.

SHEK, D.T.L., TANG, V.M.Y., LO, C.Y. (2008) Internet addiction in chinese adolescents in Hong Kong: Assessment, profiles, and psychosocial correlates, Thescientificworldjournal, 8: 776–787.

SONG, I., LAROSE, R., EASTIN, M. S., LİN, C.A, (2004) Internet Gratifications and Internet Addiction: On the Uses and Abuses of New Media. Cyberpsychology & Behavior, 7(4): 384-390.

SOYDAN, Z. M. (2015) Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ile depresyon ve yaşam doyumunu arasındaki ilişki, Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

SULER, J. (1999) Healthy and pathological internet use. John Suler's The Psychology of Cyberspace, This article dated March 99 (v1.0) (An earlier version of this article by John Suler appeared in: CyberPsychology and Behavior, 2:385-394)

ŞAHİN, C., Aydın, D., Balay, R. (2016) Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Eğitsel İnternet Kullanımı ile İnternet Bağımlılıklarının İncelenmesi, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 17(1): 481-497.

ŞALAP, K. O. (2016) Çalışma yaşamında kuşaklar: Kuşakların iş ve özel yaşam dengesine ilişkin yaklaşımları, Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ŞAŞMAZ, T., ÖNER, S., ÖNER-KURT, A., YAPICI, G., ERTEKİN-YAZICI, A., BUĞDAYCI, R., ŞİŞ, M. (2013) Prevalence and risk factors of internet addiction in high school students, *European Journal of Public Health*, 24(1):15-20.

TARHAN, N. ve NURMEDOV, S. (2011). “Bağımlılık, Sanal veya Gerçek” Alkol ve Madde Bağımlılığı, Timaş Yayınları, İstanbul.

TOWNSEND, M. C. (2016) Ruhsağlığı ve Psikiyatri Hemşireliğinin Temelleri, Akademisyen kitap evi, Ankara.

TSİMITSİOU, Z., HAIDICH, A. B., SPACHOS, D., STAMATIA K, BAMIDIS P, DARDAVESIS, T. and ARVANITIDOU, M. (2015) Internet Addiction in Greek Medical Students: an Online Survey. *Acad Psychiatry*, 39: 300– 304.

TURAN, F. (2017) Ergenlerde internet bağımlılığının anne baba tutumları açısından incelenmesi, Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

TURAN, R.T. (2015) Başkent Üniversitesi Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı Sıklığı Ve İlişkili Faktörler, Uzmanlık Tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara.

USTA, E. (2015) Sanal ortamlarda bireylerin güvenilirliğinin internet bağımlılık durumlarına göre incelenmesi, *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama* 5(2) :107-123.

ÜÇKARDEŞ, E.A. (2010). mersin üniversitesi öğrencileri arasında internet bağımlılığının değerlendirilmesi, Uzmanlık Tezi, Mersin.

XU Y. AND ZHANG, K.-R. (2005) Survey on Internet addiction disorder of college students in three universities of Shanxi province, 9(12): 228-229.

YADAV, P., BANVARI, G., PARMAR, C., MANIAR, R. (2013) Internet addiction and its correlates among high school students: A preliminary study from Ahmedabad, India, *Asian Journal of Psychiatry*, 6(6):500–505.

YANG, S., LIU, Y., VEI, J. (2015) Social capital on mobile SNS addiction, A perspective from online and offline channel integrations, *Internet Research*, 26(4): 982-1000.

YANG, S. C. and TUNG, C. J. (2007) Comparison of internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Comput Human Behavior*, 23: 79-96.

YILDIRIM, C. ve CORREIA A-P. (2015) Exploring the dimensions of nomophobia: Development and validation of a self-reported questionnaire. *Computers in Human Behavior*, 49: 130– 137.

YILDIZ, Ü. (2014) Üniversite Öğrencilerinde Obezite Oluşumunda İnternet Bağımlılığının Etkisinin Saptanması. Dokuz Eylül Üniversitesi, Uzmanlık Tezi. İzmir.

YOUNG, K. S. (1996), Internet Addiction: The Emergence Of a New Clinical Disorder, Published in CyberPsychology and Behavior, 1(3); 237-244.

YOUNG, K. S. (1998) Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. CyberPsychology & Behavior, 1(3): 237-244.

YOUNG, K. S. And RODGERS, R. C. (1998) The relationship between depression and internet addiction. CyberPsychology & Behavior, (1): 3-8.

YOUNG, K. (1999) Internet Addiction: Symptoms, Evaluation, And Treatment, This article is reproduced from Innovations in Clinical Practice,17.

YOUNG, K. S. (2004) Internet Addiction A New Clinical Phenomenon and Its Consequences, 402-415.

YÜCELTEEN, E. (2016) Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve akıllı telefon bağımlılığının bağlanma stilleri ile ilişkisinin incelenmesi, Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

Ek 1: BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAY FORMU

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAY FORMU

Bu araştırma; Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi amacı ile planlanmıştır. Bu araştırma ile ilgili olarak kararınızı verirken gerek duyduğunuz bilgileri istemeye, doğru anlaşılır ve doyurucu yanıtlar almaya hakkınız vardır. Bu araştırmaya katılmanız gönüllülük esasına dayanır. Araştırmaya katılmamanız size verilen hizmeti hiç bir şekilde olumsuz yönde etkilemeyecektir. Araştırmaya katılmayı kabul ederseniz de istediğiniz anda araştırmadan çekilebilirsiniz. Bu kararınızda daha sonraki herhangi bir hizmette olumsuzluğa neden olmayacaktır. Bu araştırmadan elde edilen tüm bilgiler araştırmanın tüm aşamalarında özenle korunacak ve gizli tutulacaktır.

Teşekkür ederim

Elif TOPAL

EK 2: TANITICI BİLGİLER FORMU

TANITICI BİLGİLER FORMU

Bölümünüz:

.....

Sınıfınız:

.....

1. Cinsiyetiniz:

- Kadın
 Erkek
 Diğer.....

2. Yaşınız:

- 18-20
 21-22
 23-24
 24 üstü

3. İlişki durumunuz:

- İlişkisi var
 İlişkisi yok
 Sözlü-nişanlı
 Evli

4. Aile yapısı:

- Çekirdek aile
 Geniş aile
 Boşanmış aile (Anne-Baba ayrı)

5. Kardeş sayınız:

- Tek çocuk
 1-3 kardeş arası
 3 kardeşten fazla

6. Öğrenim Gördüğünüz Fakülte:

- Sağlık Bilimleri Fakültesi
 Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi
 İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
 İletişim Fakültesi

7. Öğrenim gördüğünüz süre:

- 1.yıl   2. yıl   3. yıl   4. Yıl   5 yıl

8.Günlük internet kullanımınız:

- Hiç kullanmıyorum
1-3 saat
4-6 saat
7 saat ve fazla

9.Üniversite hayatınızda nerede yaşamaktasınız:

- Evde (ailem ile birlikte)
Yurtta
Arkadaşım ile evde
Akraba yanında

10.Aylık harcama miktarınız:

- 0-250 tl
251-500 tl
501-1000 tl
1001-3000 tl
3001 tl ve üzeri

11.İnternete daha çok bağlandığınız konum:

- Ev
Okul
İnternet cafe
Kütüphane
Tanıdık ev- iş yeri
Yurt
Diğer.....

12.İnterneti kullanma amaçlarından hangisi size daha uygundur:

- Ödev takibi
Hobi
Güncel olayları takip etme
E-posta takibi
Online oyun
Webde sörf
Online alışveriş

13. En çok kullandığınız sosyal ağ hangisidir:

- Facebook
- QQ (Tencent)
- QZone
- Whatsapp
- Wechat
- Linkedin
- Twitter
- Tumblr
- Weibo
- Instagram
- Diğer.....

14. Size göre arkadaşlarınız ile ilişki durumunuz nasıl:

- Çok iyi
- İyi
- Orta
- Kötü
- Çok kötü

15. Sizce yeterince arkadaşınız var mı:

- Evet
- Hayır
- Kararsızım

16. Eğlence amaçlı tercih ettiğiniz aktiviteler:

- Sinema
- Tiyatro
- Müze-Gezi
- Müzik-Hobi-Görsel
- Spor
- Diğer.....

17. Günlük yaşantınızda spora/fiziksel aktiviteye ayırdığınız süreye en uygun aralık hangisidir:

- Hiç ayıramıyorum
- Günde 1 saatten az
- Günde 1-2 saat

- Günde 3-4 saat
- Günde 5 saat ve üzeri

18. Aşağıdaki günlük TV izlemeye ayrılan sürelerden hangisi size uymaktadır:

- Hiç izlemiyorum
- Günde 1 saatten az
- Günde 1-3 saat
- Günde 4-6 saat
- Günde 7 saat ve fazla

19. Siz göre İnternete bağlılık düzeyiniz aşağıdakilerden hangisine uymaktadır:

- İnternete hiç bağlı değilim
- İnternet ile ilgili aktivitelere oldukça bağlıyım
- İnternet ile ilgili aktivitelere çok bağlıyım
- Bağlı değilim, internet benim için bir hobi
- İnternetsiz bir yaşam düşünemiyorum
- Diğer.....

20. Günlük problemlerinizi çözmek için aşağıdakilerden hangisini izlemektesiniz:

- Düşünmem, kendiliğinden geçer
- Arkadaşlarım ve ailemden destek alırım
- Sorunu analiz eder çözüm yolları oluştururum
- Başkalarına çözdürürüm
- Profesyonel destek alırım
- İnternete danışırım
- Diğer.....

21. Aile üyeleri ile bir araya geldiğinizde:

- Sohbet ederiz
- Film- TV izleriz
- Eğlence amaçlı oyunlar oynarız
- Cep telefonu ya da bilgisayardan internette vakit geçiririz
- Kitap okuruz
- Diğer.....

22. Sabah kalkar kalkmaz telefonunuzdan veya bilgisayarınızdan internete bağlanma durumunuz aşağıdakilerden hangisine uymaktadır:

- Uyanır uyanmaz doğrudan telefon ve internete bakarım

- Diğer işlerimi bitirdikten sonra telefon ve internet ile uğraşırım
- Sabahları internet ile uğraşmam
- Diğer.....

23. Araştırmalarınız ve ödevleriniz için aşağıdakilerden hangisinden yararlanırsınız:

- Üniversite kütüphanesi ve diğer kütüphaneler
- Ders notları ve Üniversite Öğretim Görevlileri
- İnternet aracılığı ile ulaşılan kaynaklar
- Diğer.....

24. Size göre internet aracılığı ile ulaşılan kaynaklar öğrenme ihtiyacınızı nasıl değiştirir:

- Öğrenmeme oldukça katkı sağlar
- Öğrenmeme çok katkı sağlar
- Öğrenmeme herhangi bir katkı sağlamaz
- Diğer.....

EK 3: İNTERNET BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ

İNTERNET BAĞIMLILIK ÖLÇEĞİ	Kesinlikle	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için her zaman doğru ise “Tamamen Katılıyorum”, genelde doğru ise “Katılıyorum”, emin değilseniz “Kararsızım”, genelde doğru değilse “Katılmıyorum”, hiçbir zaman doğru değilse “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.					
Yoksunluk					
1. İnternet <u>kullanmadığım</u> zaman kendimi gergin/huzursuz hissedirim.	1	2	3	4	5
2. İnternet kullanmak isteyip de kullanmadığım zaman sinirli/öfkeli olurum.	1	2	3	4	5
3. İnternet bağlantısı koparsa ya da yavaşlarsa sinirlenirim/öfkelenirim.	1	2	3	4	5
4. İnternet kullandığım zamanlarda hiç olmadığım kadar mutlu/huzurlu olurum.	1	2	3	4	5
5. Kendimi endişeli ya da sıkıntılı hissettiğim zamanlarda internet kullanmak beni rahatlatır.	1	2	3	4	5
6. Birileri beni internetin başından kaldırırsa sinirlenirim.	1	2	3	4	5
7. Sorunlarımdan kaçmak için internet kullanmaya yönelirim.	1	2	3	4	5
8. İnternete, planladığım zamanda giremezsem sinirlenirim.	1	2	3	4	5
9. Çevremde birileri varken, <u>yalnız kalıp</u> , internete girmeyi isterim.	1	2	3	4	5
10. İnterneti <u>kullanmadığım</u> zamanlarda internete girmek için sabırsızlanırım.	1	2	3	4	5
11. Gittiğim yerlerde internet bağlantısı ararım.	1	2	3	4	5
Kontrol güçlüğü					
12. İnternet kullanmamı sınırlamakta ya da kontrol etmekte güçlük çekerim.	1	2	3	4	5
13. Sabah uyandığımda ilk aklıma gelen internete girmek olur.	1	2	3	4	5
14. İnternette her defasında, bir öncekinden daha uzun süre kalmak isterim.	1	2	3	4	5
15. İnternette planladığımdan daha uzun süre kalırım.	1	2	3	4	5
16. İnternet <u>kullanmadığım</u> zamanlarda bile interneti düşünürüm.	1	2	3	4	5
17. İnternette iken acıktığımı, susadığımı hissetmem ya da farkına varmam.	1	2	3	4	5
18. İnternette daha fazla zaman geçirmek için başka planlarımı iptal ederim.	1	2	3	4	5
19. İstedğim zaman internetin başından <u>kalkamam</u> .	1	2	3	4	5
20. Ailem beni çağırsa dahi internetin başından <u>kalkamam</u> .	1	2	3	4	5
21. İnternet kullanabilmek için uykumdan ödün veririm.	1	2	3	4	5
İşlevsellikte bozulma					
22. İnternet kullanmamdan dolayı ailem ile sorunlar yaşarım.	1	2	3	4	5
23. Arkadaşlarım beni çağırsa dahi internetin başından <u>kalkamam</u> .	1	2	3	4	5
24. İnternet kullanmamdan dolayı başka etkinliklere (spor, sinema, kitap okuma vb.) ilgim azalır.	1	2	3	4	5
25. İnternet kullanmamdan dolayı ev/iş/okul sorumluluklarımı yerine getiremem ya da ihmal ederim.	1	2	3	4	5
26. Çevremdekiler internette harcadığım zamandan dolayı şikayet eder.	1	2	3	4	5

27. İnternet kullanmamdan dolayı ailem ile daha az zaman geçiririm.	1	2	3	4	5
28. İnternet kullanmamdan dolayı arkadaşlarım ile daha az zaman geçiririm.	1	2	3	4	5
Sosyal izolasyon					
29. İnternet kullanmamdan dolayı arkadaşlarım ile sorunlar yaşarım.	1	2	3	4	5
30. İnternet ortamında edindiğim arkadaşlıkları gerçek yaşamdaki arkadaşlarıma tercih ederim.	1	2	3	4	5
31. Gerçek yaşamdaki arkadaşlarımla dışarıda görüşmek yerine internette görüşmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
32. Arkadaşlarımı internetten edinirim.	1	2	3	4	5
33. İnternet benim en iyi arkadaşımdır.	1	2	3	4	5
34. İnternetsiz bir yaşam bana anlamsız/boş gelir.	1	2	3	4	5
35. İnternet kullanmamdan dolayı yüz yüze iletişimde zorluk yaşarım.	1	2	3	4	5

EK 4: KURUM İZİNİ

T.C. ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜK

Sayı : 60560713-044/
Konu : Anket İzni

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 23.05.2016 tarihli, 49635740-300/2698 sayılı yazınız.

Enstitünüz Hemşirelik ABD Psikiyatri Hemşireliği Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Elif Topal'ın "Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi" adlı tez çalışması kapsamında Üniversitemiz öğrencilerine uygulamak istediği anket ve ölçekler uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof.Dr. Nevzat TARHAN
Rektör

EK 5: ETİK KURUL ONAYI

info@uskudar.edu.tr

Altunizade Mah. Haluk Türksoy Sk. No:14, 34662 Üsküdar / İstanbul / Türkiye
Tel: +90 216 400 22 22 Faks: +90 216 474 12 56

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

SAYI: B.08.6.YÖK.2.ÜS.0.05.0.06 /2016 /129

26.07.2016

Sayın Yrd. Doç. Dr. Elçin Babaoğlu
(Elif Topal)

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'nun 13 Temmuz 2016 tarihinde, 08 No.lu toplantısında değerlendirmeye almış olduğu "*Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi*" adlı araştırma projenizin etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Doç. Dr. Cumhuri TAŞ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik
Kurulu Başkanı